

Poltnina plačana v gotovini.

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

8

Tiskovni sklad „Vigredi“.

Došli so nam še nastopni prispevki:

Iva Pristavec, Jezero, p. Preserje	Din	10—
Josipina Mestnik, Gorica	»	16—
Antonija Kropin, Epine, Francija	»	11—
Kovač Cilka, Novo mesto	»	10—

Skupaj danes	Din	47—
Zadnji izkaz	»	2446*75

Skupaj Din 2493*75

Zahvaljujemo se vsem darovalcem in prosimo tudi še od drugod prijazne naklonjenosti.

Pozor! S sedmo številko smo ustavili Vigred vsem, ki niso za tekoče leto poslali nikake naročnine, opozorili pa smo že v prejšnji številki na to. To v obvestilo vsem, ki se obračajo z reklamacijami na upravo. V tiskarni moramo sproti plačevati, zato nam ni mogoče pošiljati lista neplačanega. Vsem naročnikom pa, ki med tem časom store svojo dolžnost, takoj odpošljemo zaostale številke.

Bog živi!

Uprava dekl. lista „Vigred“.

Mehanično umetno vezenje zastorov, perila, monogramov, zastav, oblek, entlanja, vložkov in čipk, ažuriranje.

Matek in Mikeš, Ljubljana

poleg hotela »Štrukelj«

Predtiskanje in prebadanje vzorcev za ženska ročna dela. Brezkonkurenčna izvršitev in zelo cena dela.

Vsebina:

Sv. Helena	169	Slavko Savinšek: Iz življenja v življenje	181
Večerni razgovori pri gospej Eli	170	»Marjanka«: Iz dnevnika zaročenke	185
Lestau Vera: Zakaj ne poješ?	171	Rožni dom	
Francka Zupančič: Sestra	172	F. T.: Pri bolnikih	186
O. S.: Kako se izraža ljubezen	172	Od srca do srca	187
Henriette Brey — A. Lebar: »Je pa davi slan'ca pala...«	174	Vigrednica-gospodinja	188
Velika solza: Pozno spoznanje	178	A. G.: Gospodinjstvo — del ženske izobrazbe	188
Tadeja: Slovo	179	Organizacija:	
Francka Zupančič: Mah	179	Iz orliške centrale	192
Velika solza: Ženjice	180	V oceno smo prejeli	192
Franjo Strah: Bolna duša	180		

VIGRED

DEKLISKI LIST

LETO V / V LJUBLJANI, 1. AVGUSTA 1927 / ŠTEV. 8

Sv. Helena.

* 250 — † 330

Malo je takih življenj kot je bilo tvoje, kronana žena! Ponižana do dekleta in povišana na kraljevi prestol, zapuščena in zavržena od lastnega moža in zopet povišana od sina Konstantina. Še ne kristjana, si živela, kakor, da bi te Kristus sam učil — tako pišejo o tebi, Helena, sveti možje pisatelji, iste dobe.

Kar nas pa najbolj gane in še vedno napolnjuje z občudovanjem, je tvoja ljubezen do križa, tvoja vdanost do cerkve.

Sama s trpljenjem preizkušana preko navadne mere, si križ tako vzljubila, da si nam še danes vzor. Mi se ga bojimo in ga pehamo od sebe, kakor otroci grenko zdravilo. Ti si doumela očiščujočo moč trpljenja in skrivnost vdane odpovedi. Ko si bila poučena o skrivnostni nekrvavi daritvi nove zaveze, je bilo tvoje veselje, da si kraljica — sredi preprostih in najbolj zapuščenih klečala in molila. Otrokom si sklepala roke, da bi nedolžne roke izprosile, česar si tvoje srce ni upalo doseči.

Zidala si cerkve in prekrasne domove božjemu Sinu. Vsa onemogla od težkega bremena let in trpljenja si odšla v sveto deželo, da najdeš ondi križ našega Odrešenika.

Stoterim in tisočerim si lajšala gorje, osušila solze, odvzela težka bremena.

O Helena, kraljica in dekleta, ponižana in povišana, vedno sveta in dobra, vodi naša pota!

Težko nam je včasih in ne maramo za zdravilo križa. Uči nas ti, da vzljubimo skrivnost trpljenja!

*Helena kraljica —
uči nas vladati —
uči nas kraljevsko živeti.*

Večerni razgovori pri gospej Eli.

(Navzoči so: gospa Ela, gospa Marija, Marjanica, Magda, Leon Ansgar, zdravnik.)

MARIJA: Četudi nepovabljena, sem vseeno prišla, in, da veste, gospod doktor, prav radi Vas.

LEON ANSGAR: Zelo ljubeznivo, s čim sem se Vam vendar tako prikupil?

GOSPA ELA: Ker ste zadnjič tako odločno in dosledno odgovarjali.

MARIJA: Ampak danes imamo pa hujše orožje in ne vem, če boste tako zmagali kot zadnjič.

LEON ANSGAR: In sicer?

MAGDA: Mogoče smem jaz začeti. Kaj ne, Vigred je dekliški list, namenjen dekletom po mestih in na kmetih.

MARJANICA: Da ne pozabiš! — Katerih je več?

LEON ANSGAR: Imate povsem prav — in več je, kolikor morem soditi — onih na kmetih.

MAGDA: Dobro.

MARIJA: Pa mislite, da te zadnje razumejo, recimo, vse članke v Vigredi: o umetnosti, za tem razgovore, za tem pesmi?

LEON ANSGAR: Nekoliko nerodno ste stavili vprašanje, gospa. Zaenkrat bi rad odgovoril z novim vprašanjem: Čemu so listi sploh potrebni? Zakaj sploh izdajamo dekliške liste, in družinske in znanstvene?

MARIJA: No, pač za zabavo in pouk.

LEON ANSGAR: Naj to zadostuje. Niti prvo niti drugo pa ni mogoče brez nekega truda. Zakaj že branje samo je trud. Tudi misliti ni mogoče brez resnega prizadevanja. In če ste me hotele ujeti s tem, da je večina Vigrednic s kmetov, je prav v tem zame najboljši zagovor.

MARJANICA: To je pa že preveč. Točno vse narobe kot smo me mislile. Gospod doktor, izpeljite misel in svoj zagovor, pa lepo po domače, da bomo razumele.

LEON ANSGAR: Prav rad. Saj niste ve prve, ki so to listu oponašale, češ, previsok je. Takole nekako bi začel: Uredništvo lista mora vnaprej napraviti načrt za smotreno delo: vzgoje, pouka in zabave. Pri tem mora imeti vedno pred očmi tiste, katerim je list namenjen. Toda ne sme niti za hip pozabiti, da je namen lista dvigati, staviti pred oči vzore, zahtevati od vseh nekega truda. »Po domače povedano« — list mora stati že kar od kraja nekoliko višje, kakor je pa okolica ali »miljé« naročnic.

MAGDA: Če pa ni razumevanja?

LEON ANSGAR: Oprostite, ampak jaz dosedaj še nisem našel članka v Vigredi, ki bi ne bil tudi za preproste razumljiv. In pripomniti moram, da sem se skušal uživeti v preprosto dušo dekleta s kmetov.

MARJANICA: Ja, Vi že!

LEON ANSGAR: Seveda, treba pa je počasnega branja in pazljivosti. Katera, recimo, kar povrhu bere razgovore, jih ne razume, nima pri tem nobenega užitka, dočim če pazljivo zasleduje posamezna vprašanja in odgovore, kako se misli krešejo, kako o isti stvari ljudje različno mislijo, malo uvidi pomen takih »razgovorov« za dekliški list. Nehote bo o prvi priliki znala tudi sama svoje mnenje izraziti in ga po potrebi tudi zagovarjati. Tudi dekliški večeri bi postali po takih »debatah« ali razgovorih čisto vse bolj živahni.

MAGDA: No, recimo, da je temu tako. — Toda kaj naj kmetsko dekle najde v člankih o umetnosti? Prav čas ima za take stvari!

LEON ANSGAR: Predvsem moram oporekati, da bi bila umetnost samo za mestne ljudi. Umetnina je splošna last narodova. Zato pa imamo muzeje, da hodimo tjakaj gledat in občudovat.

MARIJA: Gospod doktor, to so lepe sanje. Verjemite mi, da kmetska dekleta za vse to nimajo smisla.

LEON ANSGAR: Vem, da ne vsa. Vem pa tudi, da se vsaka izobrazba le polagoma širi. In če je le ena v vasi, ki se polagoma zave lepote vaške cerkve, ki se zave, ko pride s kmetov v Ljubljano, da je prelepa frančiškanska cerkev drugačna kot mična cerkev Srca Jezusovega in zakaj je drugačna, je to že veliko. In uverjen sem, da je stotine deklet z zanimanjem bralo članke o umetnosti, o slogih, o slikarstvu itd.

ELA: Ampak, kljub temu, da odobravam pravkar povedano, ne morem razumeti, kaj ima dekle od tega. Da, nehote se me loteva misel, da postane nezadovoljna z domačim krovom, ki ji vsega tega ne nudi. Sanjati začne o tuji lepoti in svet jo zamika.

LEON ANSGAR: Tudi na to sem mislil; toda nezadovoljnost je bila še vedno več ali manj prvi korak k napredku. Pametno dekle bo skušalo svojo najbližjo okolico okusno urediti. — Saj zato pa ima »Vigred« tudi oddelek »Rožni dom« in še oddelek »Od srca do srca« itd. Eno dopolnjuje drugo. In še ročna dela, in bogate vzorce. Naše kmečke hiše so lepe, če so snažne, so tudi umetne, če v njih vlada okus. Okus, ki zna še tako preprosto sobo urediti prijetno in ji dati vedro lice, kljub ubožnosti, je — katerega hoče Vigred širiti in vzgajati.

MAGDA: Toda, kaj imajo potem mestne gospodične od »Vigredi«?

LEON ANSGAR: Več kot dovolj! Prvič se okus ne pridobi kar čez noč. Treba je za to truda, vaje, časa. Drugič pa lahko mirno priznam, da sem celo sam kljub študiju že marsikaj lepega našel v Vigredi.

MARJANICA: Ampak, kako se bo Vigred razvijala? Ali bo ostala vedno enaka, ali bo postala bolj moderna? Če prvo — bo enolična, če drugo — dekleta ne bodo razumela.

LEON ANSGAR: Ne prvo in ne drugo. S časom bo šla naprej. Vsak čas, da celo vsako leto ima nove naloge. Pač pa je neodpustna dolžnost vsake Vigrednice, da svoj list bere, in ponovno bere, ga hrani in čuva. Le na ta način bo lahko sčasoma mlajšim bratcem in sestricam, ki šele doraščajo, ona sama učiteljica in morda nekoč tudi lastnim otrokom.

(Služkinja pride in pozove Leona Ansgarja k telefonu.)

MAGDA: Ampak to vprašanje je šele načeto — končano še ni.

Lestan Vera:

Zakaj ne poješ?

*Zakaj ne poješ, ptičica preljuba,
zakaj ne poješ več kot prej?
Čemu povešaš tožno svojo glavo,
zakaj si vtihnila? Povej!*

*Zakaj ne poješ več, o gozd zeleni?
Tako lepo nekoč si pel, —
ko veter v tvojih je dreves vrhovih
skrionostno, tajnostno šuštel...*

*Zakaj ne poješ, tožno tiha reka,
kot pela si nam prejšnje dni?
Zakaj, zakaj brez pesmice le dalje
neslišno val naprej hiti? —*

*Ni pesmi več po strašni bojni vihri,
sobrag nam vse je razdejal...
In tujec trdo vlada... Ah, svobôda,
li vzrasteš kdaj iz mrtoih tal?!*

Sestra.

Sestrinstvo — brez tančice, pajčolana, čepice... V vsakdanjem oblačilu... ima dvoje pozornih oči, par mehkih rok in ljubeče, nesamosvoje, nesebično, pomagajoče srce Odrešenika. Mnogo misijonskega delovanja jo čaka; toliko, kolikor je zemeljskih potreb.

Kdo je k temu poklican? Ti!

Čigav je ta poklic?... Tvoj!

Če hočeš slišati: Iz delavnic in tovarn, iz hiš, izbic in srčnih koticov, ti doni noč in dan klic po pomoči: »Sestra!«...

O. S.:

Kako se izraža ljubezen?

Predvsem pa imejte ljubezen, ki je vez popolnosti, je naročil apostol narodov Kološanom — in vsem kristjanom. In evangelist med apostoli je v svoji visoki starosti samo še ponavljal: »Otročiči, ljubite se med seboj!« In na vprašanje, zakaj jim vedno eno in isto polaga na srce, je rekel učencem: »Ker je zapoved Gospodova, in če se je to zgodilo, je dovolj.« Da, zapoved Gospodova, spoznavno znamenje za kristjana! »Novo zapoved vam dam...« in »po tem bodo ljudje spoznali...« je govoril Gospod.

Zlasti ženska je predvsem velika in ljubezni. »Ali veš, zakaj morajo biti žene manjše kot moške?« čitam v neki priznani knjigi iz najnovejšega časa.¹ »Glej, samo radi tega, ker morajo imeti glavo in srce bližje skupaj.« Nazorno in na šaljiv način izraženo, da tiči naloga in moč ženske predvsem v srcu, v ljubezni.

Ljubezen pa ne spada samo v srce, ampak jo je treba tudi pokazati. Splošno priznано načelo je, da se mora ljubezen kazati v delih. V naslednjem si hočemo ogledati nekatere ovire plemenite, krščanske ljubezni, nekatere momente, ki negujejo to ljubezen, in pa nekatere načine, kako se ljubezen do bližnjega izraža v dejanju. Znamenje je nekaj v i d n e g a, ljubezen do bližnjega pa je spoznavno znamenje za kristjana.

I.

Predvsem sta si v ozkem sorodstvu ljubezen in veselje. Kdaj si bolj pripravna, da izkazuješ bližnjemu vsakovrstna drobna dela ljubezni, kadar si veselega srca ali kadar si čmerna in slabe volje? Ah, vsakdo ve, kadar smo čmerni in slabe volje, tedaj smo navadno tudi sitni in dajemo duška svoji nejevolji s tem, da mučimo svojega bližnjega. Če v srcu vlada slaba volja, tedaj je človek tako razporežen, da govori o napakah svojega bližnjega; radi vsake malenkosti vzkipi in se huduje; zadirčen je in morda celo sirov nasproti svojemu bližnjemu.

Ah, kako velikega pomena za ljubezen do bližnjega je, da skušamo ohraniti v svojem srcu za vsako ceno mir in dobro voljo in da premagamo slabo voljo in slabo razpoloženje! Slabo razpoloženje je v resnici nekaj prav slabega in že otroci bi se morali vzgajati v tem, da bi znali premagovati slabo voljo. Koliko bridkosti bi si ljudje prihranili v medsebojnem občevanju, če bi bolje znali premagovati slabo razpoloženje in slabo voljo!

Vedrost srca in prijaznost sta si sestri. Potrebna bi bila sistematična vzgoja k veselju. Tudi Bogu lažje služimo in mnogo bolje smo razpoloženi za pobožnost, če smo vedrega, veselega srca. Če pa pustimo, da prevladajo v našem srcu razdraženost, razburjenost in nejevolja, tedaj smo mnogo bolj v nevarnosti, da postanemo nezadovoljni celo z Bogom in začnemo godrnjati zoper voljo Najvišjega.

¹ Schrott-Fichtl, Das linke Pfarrerle, str. 140.

Zato opominja sv. Pavel: Veselite se v Gospodu in še enkrat rečem, veselite se! Torej Bog sam nas opominja k veselju.

Kako se torej motijo, ki mislijo, da se morajo religiozni, pobožni ljudje držati vedno resno ali celo černo in kislo! Ravno nasprotno je res! Ravno v resnici pobožne ljudi napolnjuje Bog že na tem svetu s svojim najslajšim veseljem in tolažbo. Svetniki nikakor niso bili černi, marveč veseli ljudje. Pobožnost, ki se černo in kislo drži, je kisl pobožnost. Prava, zdrava pobožnost vodi k vedrosti in veselju. In vedrost in veselje sta dragocen pripomoček za ljubezen do bližnjega.

»Pobožnost je nekaj vseskozi praktičnega. To ravno je treba tolikokrat obžalovati, da pobožni ljudje ne pustijo, da bi se njihova pobožnost uveljavila v resničnem življenju med domačimi in najbližje stoječimi. S tem škodujejo veri in stvari Zveličarjevi. Pobožni moramo biti tudi v družini, notranji, pa tudi veseli in pripravljeni za pomoč in ljubeznivi nasproti vsem v hiši.« (R. Wickl S. J., Ecce Jesus I., 510.)

II.

Živela je v neki vasi mala deklica, sirotica, ki se ji pač ni dobro godilo, pa je bila tako polna vedrosti in prijaznosti, da je vsa vas visela na njej kot na kaki kraljici. In če je dekletce prišlo pojoč po cesti, so ji prišli otroci nasproti, odrasli so stopili na hišni prag in bolnikom so odprli okno, in vse je zrlo za njo. Bila je pravi solnčni angel za tisto vas.

Veselje in prijaznost sta solnčni sijaj v družini, v društvu, v uradu, povsod, kjer so srca, ki kot rastline potrebujejo solnčne gorkote. Neka mati se je izrazila o svoji hčerki: »Ta moja hčerka je moj solnčni žarek!«

Solnce, žarko solnce, kaj bi bila zemlja brez tebe! Mrzla ledena groblja brez življenja! In ljudje — brez solnca! Portugalski diktator Pombal je svoj čas iztrgal misijonarje iz kolonij in jih vrgel in zaprl v temen stolp. Stolp brez solnčne luči. 16 let so bili ubožci zaprti v temnem prostoru. Mnogo jih je medtem pomrlo, nekateri so prišli ob pamet. Kar jih je po 16 letih še živelo, so bili bolj podobni mrličem nego živim ljudem, in oči so jim v neprestanem mraku in temi tako oslabele, da so komaj še mogli prenašati dnevno svetlobo.

Ne rastlina, ne človek ne more uspevati brez solnca. A solnce v metaforičnem pomenu sta vedrost in prijaznost. Kdo nima rad prijaznega in veselega človeka? In kdo bi ne bil rad sam tak otrok solnca, tak solnčni žarek, čigar vedrost in ljubeznivost privabita drugim veselje na lice in radost v srce? Škof Keppler piše o takih ljudeh, da »imajo poseben dar, da odzamejo drugim tesnobo iz srca«. To je v resnici zavidanja vredna umetnost! Kdor se na to razume, more vršiti krasna in Bogu zelo dopadljiva dela ljubezni do bližnjega.

Če hočemo biti otroci solnca, moramo vreči iz srca tudi ono svetobolje, oni pesimizem, ki s svetostjo nima ničesar opraviti, ki vse gleda v črni, mračni luči. Kristjan ne pozna svetobolja. Poln zaupanja je v modro in dobro božjo Previdnost, in njegov pogum podžiga zavest: Stari Bog še živi! Otroci solnca imajo zdrav, dobrodejen optimizem, ne vidijo takoj povsod mračno in črno, marveč gledajo človeško življenje v svetli luči krščanskih resnic.

Solnce ogreva, oživlja in budi veselje. Prijaznost, ta solnčni sijaj, povsod vpliva tako blagodejno, ogreva in učini, da uspeva toliko dobrega. Prijaznost premaguje in osvojuje srca, zmaguje povsod in pridobiva ljudi. — Ljubezen do bližnjega se pa začneja v domači hiši. Zato moramo pustiti sijati solnce naše prijaznosti predvsem za naše domače, na svojo najbližnjo okolico. »Ne smemo biti, kakor jih je žal toliko, silno prijazni in postrežljivi napram tujcem, in brezbrizni in černi nasproti svojim domačim in svoji najbližnji okolici. Naša neposredna okolica, naši najbližnji sorodniki imajo pravo na našo ljubezen, na našo prisrčnost, prizanesljivost, pomoč.« (Jakob Zeiř S. J., Mesečna duhovna obnova, stran 195.)

(Dalje prihodnjič.)

„Je pa davi slan'ca pala . . .“

(Narodna pesem.)

(Nadaljevanje.)

Kdo ubog je bolj ko dete?
Na razpotju porojeno,
tava slepo, zaslepljeno —
Brez vodnika je zgubljeno.
Kdo ubog je bolj ko dete?

(Clemens Brentano-Savinšek.)

Občinskega otroka, Lovrenčka Kneza, je županstvo ponudilo že vsem družinam po vrsti; pa nihče ni hotel fanta.

Da bi hitro in pridno delal, za to je bil preslaboten. Tak siromašen fantič, poleg tega pa še tak sanjač. Nič drugega kot en jedec več pri mizi.

In potem — imeli so tudi še moralčne pomisleke. Odgovornost za lastne otroke! Tako-le seme — lepe stvari bi lahko doživeli! Tako so modrovali dobri ljudje. Ne, ne, le čemu si delati skrbi s tujim otrokom!

Kmet Osat, ki je bil župan, je godrnjal: »Preteta reč, zaradi tega paglavca toliko skrbi in pisanja! Ne bo drugače, z občinskim denarjem bo treba plačati, kdor bo fanta vzel.«

Janez Oman, suh možiček, s sivimi kocinami na bradi je bolj natanko pogledal Lovrenčka, kakor natančno pogledaš stvar, ki jo hočeš kupiti.

Ali naj se spusti v to kupčijo? Saj je doma že hiša polna: petero otrok in včasih nič ugrizniti. A tistih par kovačev na mesec bi pa le prav prišlo.

Hm, treba premisliti! In da si bo fant hrano z delom zaslužil, za to bo že Oman skrbel.

In tako je Janez Oman rekel pri občinski seji, da je pripravljen storiti to dobro delo in fanta sprejeti v rejo. Kjer jih petero je, bo še šesti sit!

Tako so Lovrenčka njemu prisodili.

Tone Knez, Tinkin brat in Lovrenčkov stric, se je sirovo branil, da bi kaj storil za otroka. Župan Osat mu je naznanil sestrično smrt in ga že zaradi občinskih stroškov pozval, naj na kakšen način skrbi za otroka. Toda Tonetov odgovor se je glasil: Ne. Saj ga otrok nič ne briga. Sam je že leto in dan oženjen in mora skrbeti za lastno družino. Sicer pa odločno zahteva polovico dediščine, če ne . . .

To so se spogledali občinski očetje. Nič kot skrbi in delo imajo od te beraške bande!

Toda stvar je treba urediti, ne kaže je zavlačevati. In tako je kupil stari Bonač za perišče denarja Tinkino hišico z njivico vred. Iz tega so hitro plačali ostanek pogrebniških stroškov, saj so jih že dvakrat terjali iz mesta. Potem so poslali polovico ostanka Tonetu kot dediščino — seveda manjšo polovico »to so že dolžni siroti Lovrenčku«.

Od večje polovice pa so plačevali Omanu za Lovrenčka, dokler se ni porabila zadnja para; več mesecev je to trajalo. Vsaj te mesece ni bilo treba plačevati iz občinske blagajne!

Učitelj Leskovar je zmajeval z glavo, ko je slišal, da so Lovrenčka priznali Omanu. To ni nič pravega: Oman skop in oduren in njegova žena šele! Tu mora v Lovrenčkovi duši zmrzniti zadnja iskrica življenja! Sočutje je prevzelo učitelja z nadštevilmim otrokom brez doma in neprijetna misel se je mešala vmes . . . Ali ni včasih iz fantovih oči sredi upornosti in trme gledala gola, mrzla duša brez moči? Ali ne bi moral on, učitelj, s fantom govoriti in vsaj nekoliko reda napraviti v tej zamotani notranjosti?

Bledi in bolelni mož, ki mu je bolezen uničila energijo in voljo, je potegnil s tresočo roko preko čela; tako trudnega se je čutil, tako izrabljenega. Zadnji čas, da gre! Dobro, da ne bo trajalo več dolgo!

Ali bi morda govoril z župnikom o tem? Ne; saj bi bilo brez pomena. Bolan je, jetičen, več v postelji kot zunaj. Ne bo več dolgo. —

Učitelj Leskovar je pomirjen odšel na vrt k svojim ljubljenkam, rožam. Tu je odtrgal osušen list, tam boljše privezal vejico. Tam, sredi vrta, pri veliki beli kraljici, visi napol odprt popek ovenel navzdol . . . Odlomljen? Ne; ko je pogledal natančneje, je videl črva prav v srčku. — In se je zamislil . . . Hudo je, če gloda črv prav na srcu . . . Seveda. — Morebiti bi bilo za malega izgubljenca, Lovrenčka, bolje, če bi ga oddali v sirotišnico? Sam bi lahko s pismom povprašal, če ga sprejmejo. In z županom bi se tudi dalo govoriti. —

Par dni potem je učitelj Leskovar res govoril z Osatom, županom. »Kaj pa še?« se je ta razhudil. »Še tega se manjka! Le čemu toliko skrbi za paglavca, kakor za kakega princa! Vesel naj bo, če dobi vsak dan malo jesti. Sploh naj se pa kar najhitreje nauči pošteno delati! V ostalem pa: kar je v njem, mora iz njega zrasti in tudi bo! Tu ne pomaga nobena vzgoja in druge take novotarije! Če mu je usojeno, da bo lump, bo tudi; če pa, da bo pošten človek, se bo tudi tako pretolkel. Sladkost pa življenje itak ni; posebno ne za — takega-le!«

S tem je bila Lovrenčkova usoda zapečatenata.

Stari učitelj Leskovar je čmeren korakal proti domu ta večer. Žabe so regljale v vaških mlakah, grilčki so cvrčali svoje napeve, opojni vzduh cvetočih lip je polnil večerni zrak. V daljavi je pel pastir svojo večerno pesem. Stari učitelj je obstal in zamišljeno gledal zelenkastožareče iskrice v travi, ki so igraje obkrožale druga drugo in nato odletele. Kresnice, ki so svetile s poročnimi bakljami!

Da, — v vsako, še tako borno življenje mora enkrat, vsaj enkrat posijati lučica sreče! . . .

»Navsezadnje se pa župan niti ne moti,« je mislil Leskovar. »Če v otroku prevladuje dobro, bo rastel kvišku in navzgor in bo postal dober človek! Če bo pa delovala strupena kaplja v njegovi krvi — in Bog ve, kako močna je ta dednost — potem ne pomaga ne vzgoja, ne dobra okolica. Potem vodi pot gotovo navzdol, v močvirje. Nič ne pomaga!«

Nič, stari, utrujeni mož? Ali še nisi videl sneznobelih rož, ki kakor čudežni tvori plavajo na močvirju? Korenine so jim v blatu, glave, cvetove nosijo solncu nasproti.

Ali nisi najvažnejšega pozabil: toplote in solnca, brez katerih ne uspeva nobeno živo bitje?

Uboga Tinka, spavaj v neznanem, revnem grobu tam na mestnem pokopališču! Trava, osat in koprive rasto že morda po njem. Spavaj, spi, saj drugače bi morala jokati, bridko jokati. Ne moreš več s svojimi materinskimi rokami varovati, braniti svojega otroka. In razen tebe mu nihče ne reče: »Pridi k meni, dam ti oporo za življenje, da boš dober in priden: svojo ljubezen!« . . .

9.

Lesena ograja starega mosta, ki je blizu mlina vodil čez vaški potok, je bila najpriljubljenejša telovadno orodje za vaše dečke. Vse mogoče in nemogoče vaje so se dale izvajati na nji; prav posebno pripravno pa je bilo raznjo z dolgo palico kaliti vodo dekletom, ki so tam prale.

Toda Mlinarjev Jožko, gospodar mosta, je pustil le svojim izvoljencem nanj, ki so mu morali to ugodnost marsikdaj potem vrniti pri igri ali ob drugih prilikah.

Danes pa je bil Jožko s svojimi izvoljenci vred v šoli in Lovrenček je bil danes gospodar na mostu. Obenož je jezdil na ograji, pljuval v vodo in z drobnimi kamenčki plašil ribe v vodi, da so se kakor strelice razpršile na vse kraje.

Ha, vendar danes en prost dan! Ves teden je sedel v bajti poleg očeta Omana, ki je bil vaški krojač, bolje krpač, saj razen tistih par tednov v postu nikoli ni imel novega dela, ampak le staro krparijo pričenshi od starega učitelja, pa do vaških hlapcev in pastirjev ter malih vaških raztrgancev. Ni znal še pomagati pri delu; sedeti pa je moral poleg »mojstra«, mu vdevati šivanke, zbirati iz lesenih škatel gumbe in od starih ter zavrženih cunj pobrati vse, kar se je še dalo porabiti; cunje pa, lepo po vrsti, vtikati v vreče: volnene v to, bombažaste v to, platnene v ono. Ves prah in smrad, ki se je v vseh letih nabiral po teh cunjah, je bil končno namenjen Lovrenčkovemu nosu in grlu.

Tudi večji domači otroci so »pomagali« na ta način, a so imeli tudi nekaj prostosti. Le: Lovrenček tu, Lovrenc tam, ta je moral biti vedno pri roki, nečesto tudi, da si je le-ta ohladila jezo v njegovih dolgih in zanemarenjenih laseh.

Nadštevilen in odveč je bil, zlasti pa še pri jedi. Najslabše je bilo zanj dovolj dobro, najmanjši kos zanj dovolj velik, pregovorjen in oponošen vsak grizljaj trdega črnega kruha. Kaj čuda, če je venomer gledal in opazoval, kje se je tako kaj dobiti za vedno lačni želodec.

Večji trije Omanovi otroci Julka, Martinek in Korle, pa so ga suvali in ščipali, kjer so mogli ter so ga tožili očetu, ne glede, če po pravici ali po krivici.

Poleg dela pri očetu Omanu, pa je moral varovati še manjša dva otroka: Cilko, ki je vedno silila k vodi, in Peterčka, ki ga je vozil še v kolcih.

Trma, jeza in togota ga je prijela včasih. Gledal je take dni v daljavo, kakor da mu mora od tam priti pomoč

Če bi ušel? Tekel, tekel daleč, vedno dalje, tja, kjer se svet konča?

Ali če bi skočil v vodo, tam pri mlinu je dovolj globoka? Potem bi bilo vsega konec...

Škodoželjen smeh se mu je pojavil na licu. Ha, potem bi pa imeli! Nihče bi ga ne mogel več siliti k delu. To bi jim privoščil...

Oči so mu sanjavo šle ob vodi proti mlinu, kakor da iščejo primernege mesta za izvršitev tega sklepa. Pa se mu je pogled ustavil na nečem, košari podobnem, ki se je zibalo v vodi tam pod vrbami. To so gotovo vitre, ki jih je Mlinarjev Jožko prepletel, da se mu ribe ujamejo.

Ha, te mu mora uničiti! Pozabil je, da je pravkar hotel umreti. Kakor veverica je skočil z ograje, prebredel vodo do onega mesta in že je vlekel iz vode vitre, ki jih je Jožko tako spretno prepletel čez vodni odtok, in jih je posamezno spuščal vzdolž po vodi. To se bo Jožko jezil, ha, ha...

Ko je bilo to delo opravljeno, je splezal nazaj na ograjo in bingljal z nogami.

Že so mu hotele misli zopet uiti po znani poti, ko se zasliši od bajte sem: »Lovrenc, Lovrenc!« — Torej ga je Oman že ugledal! — »Greš hitro domov, lenuh, leni!« je kričal mož. »Te že čaka doma tvoj del!«

Prebledel in skočil je Lovrenček, vse obenem in se je počasi potegnil ob vodi proti domu.

Oman ni bil baš tako hudoben, kot se je zdelo. Le kolikor bi se dalo — največ dobička je hotel imeti od »občinskega otroka« za svojo stradajočo družino. Seveda se je razhudil, ko je videl, da ga fant »goljufa« in lenuhari, namesto da bi šel v šolo ali bil pri delu. Kaznovati ga bo treba! Otroci takih staršev radi skočijo čez vojke — tako je mislil mož.

In zato je pridno vihtel palico, ko je Lovrenček prilezel v hišo; ta pa je vpil na vse grlo in ugriznil, ker mu je bilo le preveč, Omana v koleno. To pa je strogega sodnika še bolj razljutilo.

»No, no, boter, le malo bolj počasi z mladim žrebcom,« se je oglasil počasi nekdo pri odprtem oknu. Dobrodušni obraz soseda-čevljarja je pogledal v hišo. »Le ne tako tja v en dan! Včasih lahko kaj razbiješ, za kar ti je potem žal, tako rekoč.«

»Tako rekoč« je bil najljubši izraz čevljarja Jamarja.

To vmešavanje v očetovske pravice pa je Omana pogrelo. Jezno se je obrnil: »Kaj pa misliš s tem? Ali naj paglavca ne kaznujem, če iz šole izostane?«

Jamar je pomežiknil: »Mislim samo na hlače, boter! Takega razbijanja ne vzdrži najmočnejše blago. Škoda bi bilo, če gredo hlače še danes narazen, tako rekoč. — Kaj sem hotel reči? Boter — ali lahko fant nese namesto mene Smrtniku popravljene čevlje. Ne morem sam. Le poslušaj, v mojih pljučah so zopet vsi registri odprti! Naduha. — O, zamujeni čas ti plačam! — Fant, pridi!« In je vrgel sosedu drobiž na mizo in odšel.

Lovrenček je dvignil razjokani in z umazanimi rokami ves preslikan obraz in že je bil videti žarek veselja na njem.

Čevljar Jamar, ki je sam samcat prebival v sosednji bajti in imel vendar toliko družbe: kanarčkov, liščkov in drugih ptičkov, poleg velikega kupa raztrganih čevljev, je bil Lovrenčkov edini prijatelj. To pa gre daleč, daleč nazaj, ko še kakšnega Lovrenčka nikjer ni bilo, v oni čas, ko je lepa Tinka z žarečimi očmi očarala marsikaterega fanta, a vsakega tudi kmalu zavrgla... Takrat so sanjajoče modre oči Jamarjevega Toneta večkrat gledale za brhko Tinko, a z globokim vzdihom je vselej odtrgal oči od nje. Tak-le, tako malo lep, z vednim pokašljevanjem in neenakima plečema na hrbtu — ta naj se že zgodaj odpove ljubezni in družinski sreči!

In je šlo tudi tako! Saj je moralo iti!

Jamarjev Tone je bil tih, razmišljujoč človek, z otroško veselim srcem, glavo pa polno pravljic in povesti ter veselih domislic. Kos pesnika je nevedé tičal v njem. Čital je rad vse, kar je dosegel, posebno o čudovito lepih daljnih krajih, o pisanih papigah in čudežno oblikovanih cvetlicah. In si je na ta način ustvaril svoj svet in lastno mišljenje o življenju in prav posebno še o Lovrenčkovi usodi. V tihem srčnem kotičku je čuval skrb za otroka nekdam tajno ljubljene Tinke.

Ko so Lovrenčka tedaj nekako prodajali na dražbi, ga je hotel tudi on vzeti k sebi; pa je zaradi raznih opazk opustil to namero. Zdaj ga ima vsaj v soseščini in lahko pazi nanj — saj je treba.

Kadarkoli je Lovrenček popihal z doma, je bil gotovo pri Tonetu. Tu je bilo res prijetno! Pozimi in poleti se je našlo kaj za vedno lačni fantov želoec: zdaj jabolka, pozimi tudi pečena, zdaj orehe, ali kos kruha — in seveda tudi lepih pravljic in povesti brez števila. In kaj se je vse dalo gledati in občudovati: ptičke in igrače in mnoge čudovite reči in posebno učena kavka, ki se je vedno oglašala: »Kaj me briga svet!«

Na čudežne pravljice in pripovedke Lovrenček ni več veroval, četudi bi mu razne čarovnije prav prišle. Namesto pravljicne sanjavnosti je Lovrenček ves prosti čas porabil za to, da je razmišljal, kako bi se ohranil brez škode kljub vsem nedostatkom, vsej revščini in bedi. Bil je vedno pripravljen na skok in beg. Gnjev in zagrenelost sta mu gledala iz oči. Vse mehko in nežno je že palica tako različnih ljudi iztepla iz njega.

V tem oziru so se Lovrenčkovi gospodarji sklicevali celo na sv. pismo. Včasih je bolj prav prišel izrek: »Kdor palico hrani, sovraži svojega sina«, včasih pa je bolj ugajal drugi: »Kdor svojega sina ljubi, ga kaznuje«. — Če je torej palica znak ljubezni, naj je ne manjka...

Vroč je sijalo solnce. Najmanjša sapica se ni ganila v težki sopari. Celo lastovice so zaspano sedele na in ob gnezdu in muhe in mušice so smele brez strahu brenčati blizu njih.

Oman in njegova žena sta šla v mesto in Lovrenček, ki je bil dopoldne v šoli, je lahko celo popoldne pri Jamarjevem Tonetu, četudi so mu že vnaprej prepovedali. — Saj itak vé, kakšen konec bo: palica, kakor vsak dan . . . in prav zdajle.

Lovrenček je že pri Tonetu. Z bolešno zategnjenim obrazom sloni ob zidu in zdaj pa zdaj z roko pogladi po zadnji strani.

»Ali še boli? Kaj si pa vendar naredil, fant?« vprašuje Tone sočutno.

»Hruške kradel.«

»Hm, hruške so že sladke, a tisto je grenko, kar potem pride, tako rekoč.« modruje Tone. »Koliko pa jih je bilo?«

»Hrušek? Ne vem; vsi žepi polni.«

»Neee, udarcev mislim.«

Začudeno ga je pogledal Lovrenček. Kakor, da bi kdo udarce štel, četako bole! In skomignil je z rameni. Potem se je spomnil:

»Dvanajst, je rekel Martinek, ki je pazil, da nisem manj dobil kot on.«

Tone je štel na prste: »Potem jih manjka še dvajset in sedem — potem bi bil kot sv. Pavel, tako rekoč.«

Lovrenček še ni mnogo vedel o sv. Pavlu, a zdelo se mu je vendar, da mora med njima biti že kakšna razlika.

»Ali je Pavel tudi hruške kradel, stric Tone?«

»Beži no, hruške kradel! To že ne. Ampak Judje so ga pretepli; dobil je »štirideset manj en udarec« stoji v sv. pismu. Ti pa samo dvanajst; to je razlika, fant. Štirideset gotovo bolj boli kot dvanajst, tako rekoč. No, zdaj pa le sedi in pojej svojo malico; konec klobase sem ti shranil.«

Počasi se je vsedel, pa zopet vstal: »Ne morem.«

»Moraš prihodnjič dvojne hlače obleči, fant!« ga poučuje Tone.

»Če imam pa samo te-le.«

»Potem si jih pa s časopisnim papirjem nabaši,« mu svetuje Tone v spominu na svojo mladost.

»Saj nimamo nobenega časopisa,« mrmra Lovrenček.

»Jaz pa. Lahko kar vzameš celo reč s seboj za vsak slučaj!«

A Lovrenček odmaje z glavo: »Potem bi pa šumelo in bi oče Oman opazil. . .«

»Seveda, seveda. Čudno res, da se vsak posluži tega nedolžnega dela človeškega telesa, da udriha po njem. Pa potolaži se, Lovrenček, to je že od nekdaj tako bilo, je in bo!«

In Lovrenček se je zadovoljil s to utemeljitvijo in se zatopil v staro knjigo s slikami, nekaj časa stoje, potem kleče in končno se je tudi že lahko vsedel.

Ko pa je Tone v daljavi opazil, da prihajata Oman in ona iz mesta, ga je opozoril, da je pri gornjih vratih hitro skočil čez dvorišče domov.

Morebiti je bil to edini večer, da ni šel tepen in z jokom spat . . .

(Dalje prihodnjič.)

Velika solza:

Pozno spoznanje.

»Ostani doma!« ga je poprosila deklica, ki ga je rada imela, čeprav mu ni povedala. »Ne hodi v tujino!« — On pa ni hotel razumeti, da biva blagor na rodni zemlji. »Po srečo pojdem v široki svet!« Okrenil se je in šel. —

*

Minulo je mnogo let. Vrnil se je prevaran od tujine. Moči mu je izpila, bogastva ni našel, pa tudi sreče ne. »Prav si mi govorila takrat, Rozalka!« je vzdihnil Andrej, ko je od daleč pozdravil rodno vas. »Ali si še živa, dušica, da te popeljem pred oltar?!« —

— Prepozno! Rozalka je že spavala v hladnem grobu . . .

Tadeja:

Slovo . . .

Različni načini slovesa so v življenju in različni so občutki, ki nas ob teh slovesih navdajajo.

Kot otrok sem se poslovila od mrtvega očeta. Nič žalostnega ni bilo v meni. Samo začudena sem bila in radovedno motrila ljudi, ki so prihajali in odhajali. Preveč otrok sem bila in nisem občutila bridkosti tega slovesa in nisem slutila, da bo dobilo odslej moje življenje drugo smer, drugačen tek.

Poslovila sem se od umirajoče matere. Sama vsa trepetajoča, sem objela trepetajoče telo materino; v poslednjem hipu sem hotela rešiti to življenje. Hotela sem ga imeti zase, da živi zame.

Pa je zdrknila zadnja solza, po materinem licu, oči so zastrmele vame in položila sem mrtvo telo na blazine. Prej divja, vsega zmožna boleost se je izprevrgla v čudovit, tih mir. Konec slovesa je bilo . . .

Od kraja, ki sem ga v življenju najbolj ljubila, sem vzela slovo ponoči. V mesečni svit, v zvezde je vrisnila moja bridkost, zvezde so jo začule in potrkale na snivajoča okna. Pa se mi je zazdelo, da čujem izza zaves šepet slovesa, da čujem tihe besede. Bridko in sladko je bilo v mojem srcu . . .

Različna slovesa so še in doživela sem jih, a enega še ne morem pozabiti.

Bridko, najbridkejše je slovo od človeka, ki se ti je vklesal v srce, ki ga ljubiš z ljubeznijo, ob kateri utihne spomin na mater, na vse drugo. Težko je tako slovo in miru in sladkosti ni v njem.

Na dan svojega odhoda v tujino sem šla k tistemu človeku, da se od njega poslovim. Že sem imela pripravljene besede, ki bi jih samo sprožila, da bi planile z jezika in bi povedale, da mi je težko in bridko, ko grem.

Pa sem samo molčala. Bridkost se je razlila po mojih udih, žalost presekala jezik in srce, da je oboje molčalo.

Le oči so gledale in videle vse potankosti, take, ki jih prej vse življenje niso videle in o katerih se srcu niti sanjalo ni in so bile razodete v trenutku slovesa.

Res so različna slovesa in vsako zapusti v nas spomin, ki je kakor mejnik v prostrani in pisani njivi našega življenja . . .

Ali ni morebiti moje življenje eno samo veliko slovo? . . .

Francka Zupančič:

Mah.

Marija in Dete sta šla čez gorovje v obisk k teti Elizabeti. Trda je bila cesta; noge utrujene. Obstala sta. Mati je položila Dete v senco oljke na svoje ogrinjalo, da bi ga ne tiščalo trdo kamenje. In sama je legla poleg otroka na gola, skalnata tla; oči so ji počivale na Detetu in nje duša je klečala pred Njim . . . dokler ni prišel spanec, ki pozablja vse lepo in prijetno, pa tudi solze.

Ko je bilo solnce niže, se je vzbudila Devica, se počasi dvignila, da vzbudi še Dete . . . Toda kako čudo! Oči so ji strmele . . . strmele v solzah; kjer je spala, je bilo vse zeleno, prepreženo, pokrito z mehkim, toplim zelenjem!

In vedela je, zakaj se je počivalo tako sladko in snivalo tako okrepujoče . . .

Trepetaje je sklenila roki na prsi in zopet je klečala nje duša na kolenih pred Detetom . . . »Moj Gospod in moj Bog . . .« V vse globine je proniknil globok klic, kot zakrije vse neskončna ljubezen . . .

*

Že dolgo sta bila doma v hišici očeta tesarja. Božja rastlinica, mehka kot baržun, pa je še vedno pokrivala kamenje pod drevesom.

Bog jo je pustil tamkaj in njegovi angelci so pokrili tisoč in tisoč kamenitih prostorčkov z njeno mehko, zeleno odejo. V vseh gozdih krije tla od drevesa do drevesa in čaka na ljudi, ki prihajajo utrujeni in jim ugaja baržunasto-mehka, zelena preproga.

Pa so se mu že kdaj zahvalili za dobroto? ...

Idi tja in zahvali se mu ti! ...

Velika solza:

Ženjice.

Lepo je bilo pogledati na prostrane njive, ko je zrela pšenica žarela v ognjenih solčnih žarkih kakor zlato. — Lahen vetrič je zdaj pa zdaj nežno pobožal polne klasove, le-ti pa so se mu priklanjali, hvaležni za blagodejno hladilo...

Prišle so ženjice, žene — gospodinje z resnobo na licih in dekleta, živa brezskrbnost in neugnano veselje. Nabrusile so sklepane srpe in pričele žeti, žeti. — Znoj jim je tekel po ožarjenih licih, one pa so hitele in žele, žele — — —

Bolj in bolj so se kopicili snopi...

— Solnce je že davno zašlo, zazvonilo je zdravamarijo. Ženjice so skupno zmolile angelsko pozdravljenje, nato pa šle poč poč domov. V pesmi je bil ves trud pozabljen — — —

Franjo Strah:

Bolna duša.

Mislim, da je bilo v septembru. Tisto leto smo že videli nebroj prireditvev, pa nas že ni kaj prida vleklo. Šli smo pa le. Peš, s kolesi — kakor je kdo mogel. Zakaj sv. Rok je čudno vabljev in kadar njegov zvon pošlje glas preko polj, človeka objame nehote hrepenenje po njegovi bližini. Čudovito se sveti njegov zvonik v solncu, kadar ga pogledaš iz naše vasi v opoldanskih urah.

Naših deklet je bilo nenavadno mnogo. Telovadile so, potem smo pa posedali za mizami v hladu in senci; pogovori ob takih prilikah so posebno prijetni. Pa kaj jaz vem, kaj mi je tisti dan bilo, da nisem bil za nobeno pametno besedo. Včasih je človek že tak ...

Sedel sem sam vase zatopljen in mimo mene je šlo življenje; kakor nit se je odvijalo ... Skoraj se je zmračilo.

»Pojdimo, dekleta!«

»Ali že — ?«

»Čas je!«

Kati se je dvignila izza mize. Kakor okrog matere so se zbrale sestre ob nji, svoji predsednici.

»No, Pavla — !«

»Jaz še ne grem!«

»Kako, da ne greš. Vse skupaj pojdemo, kakor smo skupaj prišle.«

Pavla se je upirala in ni hotela. Čakale so jo, ona pa se je obrnila od njih, zagledala se vstran in strmela nekam v daljavo, kakor v sanjah ... Še so ji ponudile roko in besedo, pa ji niso uklonile trme.

»Pavla ... !«

Nič.

* * *

Preko polja vodi pot domov, mimo ozar in samotnih hrušek, po vijugastih kolovozih. Mimo kozolcev hite dekleta in mimo cvetočih ajd, sivih in črnih.

Teško je voziti s kolesom po tisti poti. Kamenju se je treba izogibati in osušenemu blatu, ki ovira vožnjo in človeka skoro vrže iz ravnotežja. Zato vozim počasi in že daleč v polju tam ob hrastovem gozdičku dohitim Kati.

Kati stopa zadnja, deset korakov za drugimi sama. Stopil sem s kolesa in se čudil. Saj ni nikoli sama hodila, okrog nje in na nji je bil vedno smeh Zakaj torej nocoj?

Ne spominjam se, kako sem pogovor začel, le to vem, da ji je že ob prvem nagovoru privrelo teško in bolno:

»Pusti me!«

Tedaj sem jo šele pogledal v obraz, v tiste velike, sive oči in tedaj sem videl, da so te oči jokale... In tedaj sem šele zapazil robec v njeni roki, ki ga je krčevito stiskala, potem pa trudno otrla solzne oči.

»Kati! Kakšna pa si danes?«

Zatrepetala je z očmi in ustnice so ji čudno igrale, odgovorila pa ni.

»No, Kati...!«

»Ah...!« se je utrgalo iz nje. Potem je zaihtela...

Teško je govoriti človeku tedaj, kadar mu je duša polna boli in bridkega. Takrat se človek pogovarja le s seboj. Nerazumljive so te besede in neslišne, komaj, komaj jih čuti sorodna duša. Razodevajo trpljenje in vso notranjo borbo. Samo tisti jih pozna, ki jih je sam kedaj doživel. Zakaj nikjer ni zapisano, kakšna je duša tvojega sočloveka. Po vseh skritih kotih take bolne duše je polno lepega, v skrivnosten mrak zastrtega. Grozota je v tistem trenutku, ko duša sama joka. Skrivnostno hrepenenje in trepet po neznanem je v njej. Le redki so, ki znajo v takih trenutkih dati jokajočemu ono, kar išče in kar bi tako hvaležno sprejel.

Jaz tisti večer nisem mogel. Vedel sem, da so dnevi, ko človek živi samo zase in je drugim v nadlego vsaka beseda, porojena v svoji lastni bolečini. Tak sem bil tisti dan. Kako naj potem druge tolažim!

Nič ne vem kako sem se poslovil, le to vem, da sem Kati pustil samo... Morda je to bilo kruto, ali jaz res nisem mogel drugače.

A vedel sem: zaradi Pavle ji je hudo! — In pomislil sem sam v sebi: ko bi vse sestre nosile ime Kati in bi tudi v sebi imele vse ono, kar ima ona! Ko bi se vse zavedale, da ljudje gledajo in merijo naše korake tudi tam, kjer ni oči.

In ko bi se vsaj zavedale, kako težak je včasih trobojni trak na rokavu bele bluze. Tako, kot si to težo tisti večer občutila ti, Kati!

Da Kati, enkrat samkrat sem to videl jaz — kolikokrat pa je bilo, ko ni videl nobeden? Kdo bi vedel — saj si nosila predsedniški trak skoro štiri leta. Ali ga prav zato nočeš več?

Morda...

Sl. Savinšek:

Iz življenja v življenje.

Povest.

(Nadaljevanje.)

Dolgo je gledala Jerica za njim in je še stala pred hišo, ko je bil oni že zdavnaj odšel v globel. Sanjala je za njim in jo je iz sanj vzdramil šele Janez, ki je z voli pripeljal voz stelje domov. Pri večerji je bila tiha in še bolj redkobesedna ko po navadi in razmišljena, da je po jedi molila očenaš dvakrat. Hlapci in dekcle so začudeni zrli vanjo, zato je takoj vstala od mize in odšla v svojo sobo.

Doma pa je ni strpelo nocoj. Že dolgo ni bila pri bratu; Gregec jo gotovo pogrēša, se je spomnila. Poiskala je v kuhinji za sladkarijami in je odšla v kajžo.

»O, Jerica, dolgo te že ni bilo pri nas!« jo je pozdravil Jaka, ki je ujškal na kolenih Gregca. Fantek se je brž spustil k tetki in jo objemal, ko mu je sladkarij ponudila. In se ni mogla ločiti od njega: igrala se je ž njim in smejala, vsa razigrana kakor otrok. Prvič po dolgem, dolgem času.

»Jerica, kje pa si Hlebajnovega Ivana steknila?«

»Z dovške strani je bil prišel Polajnarjevo senošet pogledat. Bo menda kupil.«

»Hlebajnov? Ali ne boš ti?«

»Ne morem se odločiti prav; predrago mi je.«

»Ali Polajnar nič ne popusti? Škoda bi bilo, da bi ti odšlo! Lep svet je in kakor poravnan pod Zavrh. Jaz bi kupil.«

»Zdaj nečem, če bi Hlebajnov vzel.«

»Saj je Polajnar vendar tebi prvi ponudil.«

»Vseeno. Itak me ima trda za denar.«

»Pa vendar, Jerica, premisli. Take prilike ne dobiš zlepa!«

»No ja, bom že videla. Saj Hlebajnov tudi še ni trdno odločen kupiti. Menda ga ima ravnotako skrb za denar.«

»Njega? Saj pravijo, da je bogat. Vsaj sam se rad pobaha, da mu lesna kupčija dobro nese. V Belci ima menda posekanega nič koliko.«

»Pravil mi je, da je veliko vtaknil vanjo. Rada mu verjamem!«

»Ej, lesni črvi so zdaj na mehkem in na gorkem. Vendar vsi ne več. Jaz vsaj si ne upam več toliko. Par jih je že izteknilo, da si ne bodo opomogli nikdar več. Hlebajna naj pazi, da tudi njega ne nese. Posebno z Italijani ni dobro kupčevati. Radi pozablajo, da je treba les plačati!«

»Koliko je pa star Hlebajnov?«

»Menda jih ima okrog trideset. — Pa lep fant je, zastaven in moški. Dekleta se mu precej obešajo.«

»Meniš?«

»Pravijo. No pa nič slabega ne vem. Se nisem brigal in Dovje je za nas že malo od rok, da bi mogli vse natančneje poznati in vedeti.«

Ni silila več vanj, četudi bi bila rada zvedela še to in ono. Tudi je po tem pogovoru ni več dolgo strpelo v kajži. Kmalu se je poslovila na jutri večer, pa je odšla domov.

Luči ni prižgala. Slonela je dolgo v noč na oknu in gledala v dolino, kjer so se užigale in ugašale luči, ki so ko žareč rožni venec gorele vzdolž doline ob železnici.

Mislila pa je Jerica nanj, ki je bil pred par urami odšel v dolino in je zdaj tam doli nekje blizu teh lučic. Kaj neki dela? Ali morda tudi on zdajle misli nanjo? Ali so tudi vanj šle njene oči tako globoko kakor vanjo njegove? Je tudi njemu roka še zdaj gorka od slovesa, kakor njena od stiska njegove desnice?

Pravi, da mu je dolgčas doma, ker je sam. Sestro ima kakor ona brata. Ali vendar ga ne zdrži doma. Rajši hodi na lov, da pozabi. Da bi ona hodila na lov? Ni ji še na um prišlo. Vendar, Jaka je včasih rad lovil. Bi zanj morda izdražila lov na svojem? Ne, ne, naj ga ima oni rajši, ki jo je danes dovoljenja prosil, četudi mu ni bilo treba.

Kako ji je bilo čudno pri srcu, ko ga je ugledala. Da le more biti tako podoben onemu, ki je bil zadnje čase v mislih ob njeni strani! Kar verjeti ne more! Zato ji je morda šel tako globoko v dušo, kakor dozdej še noben moški ne?

Lep je, pravi Jaka. In dekleta se mu rada obešajo. Če se vsem tako godi kot njej, rada verjame. Bogat je tudi, pravijo, in na denar so pa danes dekleta in fantje. Bog ve, ali je on tudi tak? Se bo tudi na denar ženil? O ne, dovolj ima sam! To delajo taki, ki nič nimajo. Seveda, bogati tudi rajši vidijo, da

dva kupa skupaj prideta, da je skupni kup večji potem. Takega ne bi marala! On pa ni tak, ki ji je tako v srce pogledal. Oči ima preveč globoke, resne in tihe, njo, Jerico, bo imel rad, ne denarja in Žerjavine, ker bi mu sicer pljunila v obraz in ga zapodila od sebe.

Ivan pa je tako podoben onemu iz sanj in zamisli. Zato je tudi v srcu ravno tak, o, prav tak mora biti, morda še boljši! —

Tako je Jerica presanjala uro in več in ni se ji od okna mudilo v posteljo. In tudi v postelji se ji kar nič ni hotelo spat. Sanjala je z odprtimi očmi, budne sanje pa so prešle nenadoma v sanje rahlega spanca. In oni, ki ji je v sanjah govoril in ob njej bil, je bil Hlebajnov Ivan z Dovjega.

Jerica ni kupila Polajnarjeve senožeti. Svojemu tekmeču jo je prepustila, ki je Polajnarju ponudil več, kot bi bila ona voljna dati. In tudi lov na njenem je bil izdražil Hlebajna, precej drago je menda plačal. Tako se je zgodilo, da je bil češč in ljub gost na Žerjavini. Kadar je le mogel, je mimo prišel, ali pa Jerico presenetil na polju kje, ali v gozdu. Jerici je bilo kar dolgčas, ako dlje časa ni bilo zalega Dovžana, ki je vedno vedel povedati kaj novega, se zanimal za to in ono, kar je bilo Jerici pri srcu in dal marsikak pameten nasvet.

Vsi na Žerjavini so čutili, da je Jerica nekam drugačna, odkar hodi k njim mladi lovec. A niti od daleč ni padlo nikomur v glavo, da se kaj plete med njima. Preveč je bila Jerica še vedno v gospodarstvu in pridna in delavna, četudi ni več tako pritiskala za njimi, kakor prejšnje čase. Posebno odkar jim je stari Janez povedal, da se je bil ujedal ž njo radi priganjanja, so vsi mislili, da je uspelo njemu, dopovedati Jerici, da niso železni. Delo ni prav nič trpelo, ker so vsi viseli na Žerjavini in jo ko svojo ljubili, Jerica pa, ki je bila vedno dobra in skrbna, tudi ni skoparila ne s plačo, ne z jedjo.

Samo stari Janez je videl malo dalje ko drugi. Vedno je še kolovratil pozno v noč po Žerjavini in gledal, če je vse dobro zaprto in varno. Tako je mnogokdaj prišel mimo hiše in videl na oknu sloneti Jerico. Včasih jo je dolgo opazoval, slišal marsikateri vzdih in čul tiho pripevanje ter videl smeh na obrazu. Pa mu je bilo kmalu jasno, da je v Jerico prišlo nekaj novega, česar doslej v njej ni bilo. Posebno, ko je opazil, da je po Hlebajnovem odhodu Jerica vedno dlje slonela v noč na oknu kakor navadno, da je bila take dni bolj zamišljena, da se je njej pogled zagledal često v dolino za njim, je čutil, da pravo sluti. Nikomur pa ni povedal tega. Samo sam sebi je govoril včasih: Bog ji daj srečo! Da bi dobro izbrala!

Prvi sneg so vlekli oblaki od triglavskega pogorja sem proti Rožici in Golici tisto popoldne sredi novembra, ko je prišel pred hišne duri na Žerjavino Hlebajna s puško na rami in v roki je nosil lepega, velikega planinskega zajca. Jerica je bila ravnokar prišla iz kuhinje v vežo, ko je ugledala preljubega gosta.

»Dober dan, gospodična Jerica!« jo je prijazno pozdravil. »Kar vrglo me je pred vaše duri! Ves sem potan!«

»Le brž notri, da se ne prehladite. Toplo imamo v hiši, smo pekli danes. — O, kako lepega zajca ste ustrelili!«

»Da, saj sem pa tudi ves dan lazil po čereh, končno mi je le prišel podstrel. Za vas sem ga namenil in vam prinesel, Jerica, ako ga boste marali!«

»Zame? Ne verjamem.«

»Le verjemite, le. Kam naj ga položim?«

»Čajte! Hej, Reza, vzemi gospodu zajca, pa ga Francetu daj, da ga odere. — Gospod Ivan, vi pa brž v hišo, v veži vleče!«

Rad ji je sledil.

»Brž kozarček žganega, pa čaja, kaj ne, gospod Ivan!«

»Ne bom se branil danes, Jerica, res sem potreben!«

»In lačni tudi!«

»Tudi lačen sem. Pa radi mene ne smete imeti sitnosti!«

»Kakšne neki! Saj je brž narejeno!«

Hitela je v kuhinjo, pa mu je postregla z jedjo in pijačo ter se zadovoljno smehljala, ko je videla, kako mu tekne!

Ko se je okrepčal in se zložno na peč naslonil, jima je obema naenkrat govorice zmanjkalo. Polagoma pa je Ivan pričel govoriti o svojem domu, o sestri, o samem sebi in kako mu je vedno dolgčas po njej, po Jerici, kadar je ne vidi dalje časa. Še ji je potožil, da ga kar nič več ne strpi doma, odkar ujo pozna.

Jerica je bila v zadregi in ni vedela prav, kako bi in kaj. Molče ga je gledala in v očeh ji je igralo nekaj, kar mu je odgovarjalo. A ko se je pomaknil čez malo časa bliže nji in je pričel mrak stezati prste skozi okna v izbo, se je tudi njej srce razvezalo. Pravila mu je o svoji samoti in strahovih v samotnih nočeh, o brigi svoji za Žerjavino in o skrbeh za prihodnost. Zvesto jo je poslušal in ni s pogledom krenil od nje. Med pripovedovanjem se mu je nehote približala in začutila je v svoj obraz veti dih njegov in sladkost njegove bližine. Tedaj je položil roko na njeno, ki je pod njim na klopi počivala. Zdrznila se je in obmolknila, pa mu roke ni odtegnila.

»Jerica!« ji je pridušeno zašepetal. Čutil je, da ji je vztrepetala roka in trdneje se je je oklenil s prsti.

Ni se mu odzvala.

»Jerica!« je zaprosil vnovič. Tiho ji je šlo do srca in glavo je proti njemu nagnila.

Ulovil je njeno drugo roko in se zasukal k nji.

»Jerica, ali bi hotela malo rada imeti mene?«

Odtegnila mu je roki in si ž njima zakrila obraz.

Vstal je in stal pred njo visok in moški. A vendar ste mu roki trepetali, ko je šel z dlanjo preko njenih dveh in začutil je, da ste bili mokri od solz, ki so spolzele skozi prste.

Tedaj se je oklenil njenih, ju narahlo potegnil raz obraz. In ni vedela Jerica, kdaj jo je k sebi dvignil in jo poljubil v ustnice. Za hip mu je položila roki okrog vratu. Samo za hip. Vztrepetalo ji je telo, oprostila se je njegovega objema in stopila proč od njega.

Tiho je prosil za njo:

»Jerica, ali bi hotela biti moja?«

Ni mu odgovorila. Hotela je korak proti njemu, a je omahnila nazaj.

Vnovič je vprašal in bliže stopil:

»Jerica, reci mi: ali smem upati?«

Takrat pa je stopila tesno k njemu, da je začutil v obraz sladkost njenega diha.

»Ivan, odkar te poznam, te ljubim! In nosim v srcu, da nisem več sama na Žerjavini! — A nocoj pojdi in pridi čez par dni!«

Stopila je mimo njega do vrat, odprla jih in zaklicala v kuhinjo:

»Reza, luč prinesi, temno je že!«

Ni stopila v sobo nazaj, ampak je v veži počakala, da ji je dekla prinesla prižgano svetiljko. Ž njo je prišla v hišo nazaj in jo postavila sredi mize. Vrata v vežo pa je pustila odprta.

Ivan je strmel vanjo in je ni doumel prav. A že mu je prinesla puško izza vrat in nehote je optal nahrbtnik ter ponujeno mu puško vrgel čez ramo.

Spremila ga je do vežnih duri.

Na pragu ji je roko dal.

»Lahko noč, Jerica!« se je tiho poslavljaj, »kdaj smem priti zopet?«

»Rekla sem ti, čez par dni,« mu je tudi ona tiho odvrnila. Toplo je počivala njena roka v njegovi in kar spustiti je ni mogel.

Pa mu je rekla glasno:

»Lahko noč, Ivan!« se obrnila in odšla v hišo.

Obstal je Ivan za hip, nato se okrenil in odšel mimo kajže. Parkrat se je ozrl, če morda Jerica gleda za njim. Ko ni videl ne nje, ne sence njene, je skomizgnil z rameni in stopal v noč.

Jerica pa je stala v svoji sobi in temi s sklenjenima rokama in solze so ji tekle po licih. Solze radosti in ljubezni in solze slovesa, ki se ji je vrezal v srce. Iz vseh kotov jo je iz teme pozdravljaj Ivanov obraz in v srcu njenem je pelo: »Ivan, Ivan, moj, moj!«

Zunaj pa je padal prvi sneg.

(Dalje prihodnjič.)

»Marjanka«:

Iz dnevnika zaročenke.

»Ob kateri uri?«

»Ob sedmi, že veš kje. Tam gori v cerkvi pri maši...«

Pa pohitim domov osa vesela, ker vem, da dokler hodiva v Njegovo hišo sva na varnem. Nemirno zaspim in še zgodnje jutro mi odozame spanec. Prav na tiho se odpravim in izginem iz hiše, kakor bi unesla zaklad. Jutranji vetrič, ožarjeno nebo, hribje ostro začrtani na obzorju, vse to je tako lepo, tako božje, kakor ono, ki počiva v moji duši... Že od daleč me pozdravlja bela cerkva in meniški samostan.

»O Jezus, kmalu prideva k Tebi!...«

Solnce je že pokukalo izza gore, svečke so že prižgane in menih ravnokar prihaja k oltarju. Njega še ni v cerkvi.

Poklekнем in dvignem srce k Bogu. Ubogo malo srce, še tako šibko! »Pa veš, Jezus, samo v Tebi iščem moči, ker samo v Tebi je prava moč, ker Ti edini si vir življenja. Podpiraj me, o Dobri, da ne omahnem, ker veš, da moram biti močna za dva in še za več...«

Koraki... Ravno prav prihaja, ni zamudil, ker mašnik še ni bral evangelija.

Ko poklekne zraven, ga skrivaj pogledam, kakšno je njegovo lice. Pogleda me in jaz mu vidim v dušo. In v meni zavriska pesem do nebes, do Boga, do Majke tam gori v oltarju, ki je tako lepa in ki tako milo gleda. — V veselju pozabim nase, toplo in pobožno molim zanj, ki mi kleči ob strani: »Si ga vesel, Jezus? Skloni se k Njemu, Detece, in mu pobožaj dušo, da bo zapela pod Tvojimi mehкими prsti kot harfa. Naj bo hrast, ki ga veter ne omaja; naj bo trdnjava, ki se ne vda; njegovo srce naj bo ognjišče ljubezni. Stanovitnosti mu, daj v dobrem...«

Majka milosti me gleda, pa še Njo poprosim za oba. Ona, ki je mati belih lilij, naj čuva nad nama.

Menih je odmolil molitvice po maši, par starih ženic je tudi že odšlo. Sama sva ostala v hramu Gospodovem. Vse je tiho. A v najinih dušah govori posvečena ljubezen.

Ko odmoliva poslovilno molitev, izstopiva iz cerkvice na prosto.

Zakaj sije danes solnce tako čudovito? Vse je tako nebeško lepo, v najinih dušah pa še najlepše.

»Kako je?«

»Lepo je, dobro...« Več ne morem povedati, saj duša vse lepše govori. Vsaka beseda, ki mi pride iz ust, je le jelčaj, preveč mrzla, da bi izrazila dušno radost.

»Težko je nositi dobro v sebi celi dan, dolgo časa. Življenje je tako temno. Kaj tebi, ti si vedno doma, tebe imajo vsi radi, zato ti je lahko. A v meni se viharji pode. — Danes mi je dobro v duši. Zakaj ne prihajava večkrat sem gori?«

Tako toži moško srce. Pa ga skušam tolažiti: »Ne boj se, že veš kam se imaš zateči, ko ti je hudo. On te vedno čaka in najbolje ve, koliko moreš prenesti, vse je že presodil v Svoji neskončni modrosti. Prenašaj vse z radostjo, kakor najin brat Asiški ubožec.«

Kako revo so moje besede, a on mi čita iz oči, kaj vse bi mu še rada povedala. Veselje, radost, božjo ljubezen bi rada priklicala v njegovo srce, na njegovo lice, da bi tam žarelo skozi celo življenje.

Še oba morava rasti kvišku. Zasenčila bova najin čisti plamenček, da ga ne zamorijo svetni viharji.

Zopet imava en dan pred seboj. Z veseljem zreva danes na delo, saj sva se to jutro poživila pri božjem studencu, saj nosiva v sebi nebo. In cerkva z Majko božjo naju pozdravlja...

F. T.:

Pri bolnikih.

Ob prostih popoldnevih ve Stana iz Rožnega doma za tiho pot: tjakaj v sosednjo vas, kjer leži na bolniški postelji in vdano prenaša svoje trpljenje prijateljica Ivanka. Dokler sta bili obe deklici zdravi, sta bili neločljivi tovarišici. Vsak teden vsaj enkrat je Stana tudi sedaj Ivankin gost. Nežnočuteče dekle namreč dobro razume bolnika. Bolj kot zdrav človek bi se bolnica razburjala, ako bi brez izgovora ob določenem dnevu izostala; ako že Stana, zdrava in močna, včasih tako trpko občuti kakšno nenameravano žalitev, kako bi šele bolnico bolelo, ako bi jo ostavile najzvestejše.

Ne smete pa misliti, da je Ivanka kakšna zapuščena sirota, katero domači zanemarjajo. V tem so se pač motile. Res je, da je v vsaki hiši dovolj vsakdanjega dela in da je oskrba in postrežba bolniku že kar »povrhu«. Vendar jim je sirota v ljub križ; vsi se kosajo, kdo ji bo izkazal več ljubezni. Najbolj solnčno sobico ji je sestra odstopila za spalnico. Ob postelji, tako da Ivanka vidi, so ji obesili Marijino sliko, tisto, katero je Ivanka v zdravih letih najbolj ljubila. In sliko sv. Male Cvetke ima na nočni omarici in njej posvečeno vrtnico so ji preskrbele sestre. Vse so ji dale, karkoli more najti ljubezen za ljubljene. Kadar stopi človek iz soseščine v sobico, ne more drugače, kakor da pritrđi svojim mislim: »Saj tukaj ne izgleda kot pri bolnikih, to je le najlepša dekliška sobica!« Kjerkoli iztikajo kritične oči, povsod vlada največja čistoča. In za cvetice, ki stoje tamkaj v vazi, vemo vnaprej, da jih je natrgala ljubeča roka. Malo jih je, pa je vsaka zase tako lepa, da bi jo človek kar pozdravil: »Prijateljica ljuba!«

In svetlo je v sobi in solnčno, da ni nikjer prostora za mračne in otožne misli. Saj je še bolnica lepa v svoji čisti obleki, ko bi le ne bila tako bleda in bi njene roke ne ležale tako suhe in koščene na odeji.

Takrat pa, kadar stopi Stana v to svetlo sobico, bleda lica porde in oči veselo zažarijo v pozdrav. Da je le spet prišla prijateljica! Saj tako kot Stana pač ne zna nihče obiskovati bolnikov. Kot bi stopila le mimogrede v sobo in bi le slučajno imela s seboj one slaščice ali pa cvetke, prav tako je videti. Pa je vendar Stano tako zelo skrbelo, ali se ji bo posrečilo pecivo in tako zelo je izbirala, katere cvetke so najbolj primerne za bolniško sobico.

Stana zna lepo pripovedovati o novi številki Vigredi, o njeni zanimivi vsebini, o drugih knjigah in še o marsičem. Ona pa umeje še vse nekaj lepšega. Lepo zna poslušati, ko ji Ivanka pripoveduje o svojih križih in bolečinah in še lepše zna potolažiti, tako, da še Ivanki zaigra smehljaj okrog usten in za hipec pozabi na svoje trpljenje.

Bolnik se utruđi kmalu in se tudi najlepšega naveliča. To ve Stana in zato nikdar ne dela dolgih obiskov. Bolnici pa niti ob slovesu ni hudo. Lepe besede, katere ji je prijateljica povedala v tolažbo, so kakor žarki, ki jo grejejo in zdravijo.

Stano pa ob večerih navdaja zavest, da je najbolje porabila prosti čas.

◆
Pridobivajte
novih naročnic!
◆

*Pomenki z gospo Selmo.***Odgovori na pisma.**

Spominčica. Tvoje pismo je prišlo šest dni prepozno, da bi dobila odgovor nanj že v zadnji Vigredi. Par vrstic pa, ki si jih našla zase, je bilo le znamenje, da nisem pozabila na Tebe in Tvojo zadevo. Nič se Ti ni treba opravičevati, ker mi pogosteje ne pišeš, saj vem, da nimaš časa in čudno bi bilo, če bi ga imela zdaj, ko ima vsak polne roke dela. Prav je, da si se oklenila starega svojega razvedrila, petja; vsaj nekaj imaš, da laže nosiš vsakdanje križe in težave. Kadarkoli kaj izvem za Tvojo zadevo, boš zvedela po Vigredi. Lep pozdrav!

Utrgani cvet. Tako hitra si torej bila s svojim sklepom in Bog Ti je ves načrt prekrizal? Vidiš, gotovo je videl, da je za Tebe bolje tako. Bolezen Tvoja, ki jo opisuješ, je v svojem poteku in razvoju vedno tako čudna. Nič čudnega torej, če Ti zdravnik vselej drugače pove, ker je pač še bolezen v razvoju in se mu pri vsakem obisku drugače pokaže. Neozdravljiva ni, pač pa dolgotrajna in treba bo prav mnogo potrpežljivosti in prizanesljivosti sami s seboj, da jo boš premagala. Preden popolno ne ozdraviš, ne delaj novih načrtov! Glede dela pa si, v sporazumu z mamičo, dotlej res izberi kaj lažjega, da Ti ne bo škodovalo. Gospodinjstva bi se lahko naučila v gospodinjski šoli, če bi Te doma mogli pogrešati za eno leto ali več. Sicer se pa tudi doma pri mami marsikaj lahko naučiš in če nji odvzameš polovico gospodinjskih skrbi in dela, bo za Tebe prav dobra šola. — Sicer pa Ti točnejših navodil ne morem dati, dokler mi še kaj bolj natančnega ne poročaš. Srčen pozdrav!

Dolores. Večkrat sem mislila na Tebe, ko ni bilo nobenega glasu o Tebi, kam si pač izginila. In zdaj si se zopet oglasila! — Vse to, kar pišeš, je res prav žalostno. Kdo je kriv, pa res ne morem spoznati. Mislim pa, da se mora tudi surovost in odurnost nehati vsaj za nekaj časa, če jo okolica kratko in malo sprejme mirno, brez ugovora, brez besedičenja, brez prepira. Kajti za prepir morata biti vedno dva: eden, ki začenja, drugi, ki odgovarja. Če pa tisti, ki začenja, pod nobenim pogojem ne dobi odgovora, ali misliš, da se bo sam kregal dalje? Morebiti kratak čas, ko pa uvidi, da je sam s svojim grmenjem, bo tudi utihnil. Poskusi enkrat! Zjutraj, pri jutranji molitvi, napravi tale sklep: Vsako, tudi najmanjše delo, ki spada k Tvojim dolžnostim, prav natančno, do pičice natančno vršiti! Prvi dan bo šlo težko. Več padcev bo: v lenobo, površnost, brezbriznost. Drugi dan bo teh padcev že nekaj manj, tretji dan še manj i. t. d. Ko prideš do polne vršitve vsakdanjih dolžnosti, ne pre-

nehaj! Pojdi dalje: k svojim dolžnostim privzemi še nekaj več! Kar bi oče samo rad, da storiš; kar mu bereš z obraza; kar storiš mesto njega. Drugi, tretji, četrti dan Ti ne bo treba niti več gledati, čutila boš že, kaj četu dobro stori. Po preteku nekaj tednov pridobiš že lahko tudi brata ali sestro za ta svoj načrt. Trije boste potem laže zmagali tisto delo, ki si ga v preteklih tednih vršila sama. Očeta boste premagali z dobroto, skrbljivo otroško vdanostjo, s tiho ljubeznijo, ki je doslej ni bil vajen. Mir in sreča se bosta naselila v Vašo hišo. — Vendar vedi, da tega ne zmoreš iz lastne moči. Išcite si pomočnikov in zaveznikov v nebesih! Molččnosti se učite pri sv. Elizabeti, sv. Janezu Nep.; moči pri sv. Devici Orleanski; tihe požrtvovalne ljubezni pri sv. Mali Tereziki! Svoj dom izročite Kristusu Kralju, sv. nazareškemu gospodarju Jožefu, nebeski gospodinjni Mariji! — Nemogoče in neverjetno, da bi se po vsem tem razmere ne izboljšale! Tudi jaz bom molila za to! Ti pa mi poročaj, kako se obrača pri Vas!

Ernestina. Nikomur ne odgovarjam v pisnu in zato tudi Tebi ne. Če se mudi za odgovor, nisem jaz kriva, saj je naš kotiček odprt iz meseca v mesec vse od obstoja Vigredi, lahko bi bila že davno pisala. Pa k odgovoru. Gospodinjske šole imamo doma v Ljubljani: Marijanišče, Krekovo gospodinjsko šolo v Šiški, gospodinjsko šolo šolskih sester v Repnjah, gospodinjsko šolo N. D. v Šmihelu. Za državne take šole itak več. Ker pa zaradi nemščine želiš v inozemstvo, tudi od tam par naslovov: zavod pri Gospej Sveti (Maria Saal), Koroško, uršulinke v Celovcu, uršulinke v Solnogradu (Nonnenberg), N. D. v Monakovem (München, Blumenstr. 26) in še več drugih. Ker se navadno po gospodinjskih šolah začne pouk s 1. oktobrom, si boš lahko še izbrala. Odloči se pa kmalu in piši po informacije na več krajev, da se glede najugodnejšega mesta lahko prepričaš. Sporoči, kam pojdeš in se tudi od tam kaj oglasi, da slovenščine ne pozabiš! Srečno pot!

Lina. Mislim, da tega ne slišiš danes prvič: Prvi in najtemeljitejši pogoj za srečen zakon je odkriti in globoka ljubezen, brezmejna zaupljivost, ki jo morata zakonca nuditi drug drugemu. Vsak zakon zahteva v teku časa in medsebojnega življenja tako velike in nesebične žrtve, da še tako odkritosrčno sočutje in požrtvovalnost sami nikakor ne zadoščata. Le ljubezen, in sicer ona edina ljubezen med možem in ženo more obdržati ravnovesje in zagotoviti zvestobo za vsako ceno. V zakonu (kot v družbi) je skupnost in enotnost, enobitje neposredni smoter, preko katerega ni treba iskati nobenega drugega, ker vse bistvo zakona se strinja v tem. Le premisli malo in razumela boš, da se v tem bistvu zbirajo kakor v žarišču vsi delni smo-

tri! — Spoznala pa boš tudi, da ta zakonska ljubezen ni lasten smoter, nego stoji le v službi glavnega smotra in šele potem izživi svoje popolno udejstvovanje, če iz nje izide sad novega življenja in se le-ta ljubezen v poročtvu medsebojne vdanosti in ljubezni — v otroku — izžareva. — Zakon v luči katoliške dogmatike pa Ti pokaže knjižica (enakega imena), 2. zv., »Hirt und Herde«, ki jo je spisal dr. J. Bilz (zaloga Herder); »Liebe und Leben«, p. Ambros Zürcher (zaloga Benziger) pa zakon v luči katoliške morale. — V ostalem pa upam, da je Tvoj ženin povsem pravilnega naziranja glede zakona, saj

praviš, da je član ene naših katoliških akademskih organizacij. — Prav lep pozdrav!

Ciklama. Pred časom je bila pri nas že ena Ciklama; upam, da ne bo nesporazumljenja. — Seveda Ti želim, da Ti počitnice prav dobro teknejo. Le dobro jih porabi v vsestransko okrepitev, saj Te čaka potem vse polno, povsem novega dela! Oglasi se, da vem, kam Te veter zanese in vso srečo na pot!

Ada D. Prav lepa Ti hvala za spomine s potovanja! Poznam te divne kraje, pred leti sem jih tudi jaz prepotovala. Ko Te dosežejo te moje vrstice, boš že zopet doma. Bog Te živi!

VIGREDNICA = GOSPODINJA

A. G.:

Gospodinjstvo — del ženske izobrazbe.

(Nadaljevanje.)

V juljski številki Vigredi smo rekli, da moramo tudi gospodinjstvo, t. j. delo naših gospodinj postaviti na moderno gospodarsko podlago. Pa bo katera naših čitateljic rekla, češ, kako naj moderno pospravljam, kuham, redim prašiče, perutnino itd. Oblačimo se že tudi na deželi lahko moderno, toda druga gospodinjska dela...?

Ugotoviti moramo pri tej priliki, da si naš narod kaj rad prisvoji vsako zunanjo novotarijo in moderno iznajdbo, a najrajši tako, ki mu ni vedno v korist. Ako pogledamo na kmetih naše žene in dekleta ob nedeljah, vidimo, da so po veliki večini oblečene skoraj po najnovejši modi. Videle so to modo v trgu in v mestu in si po njej prikrojijo svojo obleko. Včasih do smešnosti!

Mislím pa, da dekleta in žene vidijo v trgu in v mestu tudi kaj takega, kar bi bilo za času primerno ureditev gospodinjstva pač bolj posnemanja vredno. Nikakor ne priporočamo, da bi naše ljube kmečke domove začele urejevati gosposko. Ne! Naši slovenski domovi naj ohranijo svoje dosedanje pristno slovensko lice, svoje lepe dosedanje običaje in navade, svojo ljubeznivo domačnost in preprostost. Toda privzeti smejo iz modernega časa vse ono, kar je pripravno in primerno za povzdignjenje privlačnosti in blagostanja naših domov.

Tudi kuhinjsko delo je danes vse drugačno, kakor so ga opravljale naše matere in stare matere. Pripravljanje jedil, bodisi kuhanje ali peka, izbire jedil in njihov razvrstitev ob gotovih prilikah, je danes po naših kmetskih domovih tako različna od one v starih časih, da se nam zdi kakor pravljičica, če slišimo n. pr. od večdnevnih gostij v starih časih. Pa tudi vsakdanja kuha in peka se je spremenila in reči moramo, da ne na slabše. Zlasti boljša in primernejša razvrstitev hranil je iz zdravstvenih in gospodarskih ozirov velikega pomena. Zato mora biti gospodinja poučena v živiloznanstvu, t. j. kakšne redilne snovi vsebuje to ali ono živilo, kakšne snovi in v koliki množini jih potrebuje človek, da ohrani svojo telesno moč in zdravje. Moderna in varčna gospodinja bo znala sestaviti jedi tudi za vsak dan mnogo pravilneje, kakor pa tista, ki dela po stari navadi, ki je pri hiši že od pamtiveka. — Delo je v današnjih časih mnogo drugače razdeljeno, kakor je bilo, n. pr. obratovanje raznih kmetijskih strojev in delo v tovarnah. Zato potrebuje človek današnje dobe pri delu svoje moči tudi vse drugače združene in opredeljene, kakor prej. Ker svoje moči hitreje izrablja, potrebuje tudi hitrega nadomestila zanje. Tako

nadomestilo pa mu nudi vsakdanja hrana. Vemo pa, da pogosta uporaba ene in iste stvari človeka utopi, mu preseda, se je naveliča. Isto je tudi s hrano; dan na dan ena in ista hrana človeku že zaradi okusa preseda, mu postane zoprna. Razumljivo je, da pri taki hrani prebavila oslabe, človek izgubi tek in uživa jed mehanično brez slasti. Tako prehranjevanje je tudi zdravju zelo škodljivo. Človeško telo potrebuje različne redilne snovi, zato tudi mešano hrano.

Zelo napačno je mnenje, da je tista gospodinja dobra in posušanja vredna, ki se prav posebno potruzi za gotove prilike, zlasti kadar so gostje v hiši, da pripravi prav dobre in okusne jedi. Da bi pa za svoje družinske člane pripravila jedi, četudi preproste, okusno in snažno, zato nima nikoli časa. »Za domače je vse dobro.« S temi besedami opravičuje svojo lenobo in brezvestnost. Kajti brezvestnost je to do domačih, če jim dan za dnevom postavlja na mizo fižol in zelje, fižol in repo, morebiti kdaj za izpremembo še močnik in v oblicah krompir. Izgovor: »Kaj pa naj drugega na kmetih kuhamo,« ne drži. Na koliko različnih načinov lahko pripravimo že samo krompir ali fižol. Sploh iz vsega, kar se na polju ali na vrtu pridelava, se dajo napraviti okusna jedila brez posebnosti in zapravljanja. Vsaj za vsako nedeljo in praznik bi morala gospodinja skrbeti, da imajo vsi domači boljše kosilo. Ne mislim tu na meso, saj meso ni vse. Tudi drugače se da pripraviti kosilo, ki ga je vsa hiša vesela. Vsi se bodo radi zbirali k domačemu kosilu in nikomur še na misel ne bo prišla gostilna, kjer bi si moral iskati, česar mu doma manjka, namreč: »za nedeljo nekaj boljšega«. In koliko boljše, ko gospodinja z majhnim trudom in stroški doma nudi svojim ljudem to, kar jim more gostilna dati le za drag denar in jih s tem še odtuja domu. Razumna gospodinja ima vedno možnost in priliko, da svojim domačim pripravi kako veselje in presenečenje. To naj vsaka gospodinja upošteva, ker tudi to je zahteva sedanjega časa.

Za obstoj človeške družbe je red neobhodno potreben, ker je temelj vsega napredka. To velja prav posebno še za gospodinjstvo. Le oglejmo si hišo, kjer je gospodinja in z njo vsi člani družine vajeni na red. V veži, kuhinji, v sobi in shrambi, nikjer nobene navlake, povsod je vsaka stvar na svojem mestu. Če kdo rabi to ali ono orodje, takoj ve, kje ga ima iskati in ga tudi gotovo najde. Ve pa tudi, da ga mora po uporabi dejati tja, kjer ga je dobil. Nikoli ni nepotrebnega iskanja, prerekanja in zamude časa. Tudi vsakdanja opravila se vrše točno po načrtu. Razumna gospodinja določi že zvečer, sporazumno z domačimi, delo za prihodnji dan. Z veseljem se drugi dan vsak loti svojega dela, ga opravi točno in vestno; saj ima za to najlepši zgled v gospodinjji, ki je vzor točnosti in reda.

Gospodinja, ki je vajena na red, ima tudi čut za snago. Le žal, da je ta čut pri marsikateri gospodinjji še precej pomanjkljiv. To opazimo že takoj, ko stopimo v hišo, zlasti še na obleki. Pa bo katera rekla: »Ali naj bo gospodinja oblečena pri delu praznično?« Ne, tega ne mislim! Toda obleka naj bo snažna, četudi zakrpana. Prav je imel oni, ki je rekel: »Pokažite mi gospodinjjo pri delu in povem Vam, koliko je vredna hvala njenih gospodinjskih lastnosti!«

Hišica, stanovanje, najsi je še tako skromno in preprosto, ako je čisto in snažno, se vsakdo v njem dobro počuti. Ako je v tem oziru dom vabljev in prikupljiv, bodo družinski člani radi ostajali doma in nikoli ne bodo takega doma niti v mislih primerjali s kako tujo hišo. Od gospodinjje je odvisno, če bodo njeni domači lahko rekli: »Nikjer ni tako lepo in prisrčno kakor pri nas doma!«

(Nadaljevanje prih.)

Naša hranila.

Za pridelovanje sadja in njega pravilno uporabo je med našim ljudstvom še vse premalo zanimanja. Močno je še ukoreninjeno mnenje, da sadje ne more nadomeščati hrane in se smatra le kot poživilo — torej potrata. Res je, da nima prav nobeno sadje toliko

redilnih snovi, da bi se mogel človek prehraniti samo z njim. Vendar je pa uživanje sadja, posebno svežega, v zdravstvenem oziru velikega pomena. Poleg vode in sladkorja vsebuje sadje tudi sadno kislino, ki osvežuje in čisti kri, pomnožuje sok v žilodcu in s tem pospešuje prebavo. Kljub temu, da je uživanje sadja našemu zdravju

tako koristno, vidimo, da sega po njem prav s slastjo le zdrava, krepka mladina. Odrasli ljudje, ki uživajo mnogo alkoholnih pijač, izgube okus za sadje. Njim je tudi v času najhujše vročine mnogo ljubši frakelj smrdljivega žganja, nego dobro zrelo sadje ali kozarec osvežujočega malinovca ali sadnega soka.

Sadje uživamo sveže, kuhano ali posušeno. Za poznejši čas ga sušimo ali vkuhamo. V prejšnjih časih se je v naših krajih sadja mnogo več sušilo kakor dandanes. To nam pričajo stare sušilnice, ki so večinoma v razvalinah. Zato pa najdemo danes skoro v vsaki hiši žganjarski kotel.

Dobro razvito sadjarstvo je za naše kmetovalce tudi v gmotnem oziru velikega pomena. Sadna industrija se je v zadnjih letih zelo razvila, s tem je pa postalo tudi povpraševanje po sadju večje. Umni kmetovalec ima torej možnost, da si s pridelovanjem sadja zagotovi lep vir dohodkov za razne gospodarske potrebe v hiši. Neprecenljive vrednosti pa je uporaba sadja v gospodinjstvu tako v zdravstvenem kakor v gospodarskem oziru. Razumna in varčna gospodinja mora skrbeti, da se sadje pravilno uporablja. Ona gleda na to, da je skozi celo leto za otroke in za bolnike na razpolago zdrava sadna hrana.

Za sušenje odberemo le zdravo, zrelo in snažno sadje. Drobne hruške sušimo cele, debelejša prerežemo po dolgem v dva ali štiri kose. Jabolka pa lupimo in jim odstranimo peške, ker se lupine ne dajo mehko skuhati in so težko prebavljive. Češplje, ki jih mislimo sušiti, pustimo na drevju tako dolgo, da pri peclju zvonejo. Tako dozorele češplje se hitreje posuše in so zelo okusne. — Največ sadja posuše naše gospodinj v krušni peči v nalašč za to pripravljenih plitvih košaricah. Med sušenjem se sadje lahko večkrat na zraku ohladi in potem zopet suši dalje, za češplje je to posebno priporočljivo. Ker se ne suši vse sadje enako, ga je treba med sušenjem prebrati, vendar šele potem, ko se je nekoliko ohladilo. Sadje je dovolj suho, ko mu s toploto in preprihom odtegnemo vodo, tako da se ne da več iz njega iztisniti sok. Na ta način naredimo sadje trpežno, ker se ga zaradi pomanjkanja vlage ne more lotiti gniloba. Posušeno sadje hranimo v vrečah na suhem zračnem prostoru.

Tudi vkuhanju sadja morajo naše gospodinj posvečati več pozornosti. V vsaki hiši mora biti vsaj za bolnika par kozarcev vkuhanega sadja, ki je za bolnika vedno najboljša hrana. Stroški za sladkor in za kozarce so tako neznatni, da jih zmore vsaka skrbna gospodinja. — Za vkuhanje vzamemo najboljšo in najlepše sadje. Sadje moramo pred vlaganjem v steklenice temeljito osnažiti. Na 1 kg sadja dajemo $\frac{1}{4}$ kg sladkorja. Najnavadnejši način vkuhanja je: Potrebno količino sladkorja denemo v čisto posodo, ga polijemo samo toliko z vodo, da se raztopi, nakar ga na ognju par minut kuhamo. Pene, ki se po vrhu nabirajo, od-

stranimo. Medtem pripravimo kozarce s sadjem, jih postavimo v toplo vodo ter jim prilijemo razgretoga sladkorja. Nato kozarce trdno povežemo s pergamentnim papirjem ali mehurjem, da zabranimo dostop zraka, jih ovijemo s kuhinjskimi brisačami ter postavimo v velik lonec tesno drug poleg drugega. Še prej pa položi na dno lonca malo slame. Nato prilij mrzle vode, da je manjka za tri prste do vrha. Vrh steklenice položi skupaj zloženo platneno cunjo in pokrij s pokrovko. Zdaj postavi lonec na štedilnik, da voda polagoma zavre in z njo vred tudi sadje v kozarcih. Vre naj počasi 20—30 minut. — Ta način vkuhanja se lahko izvršuje v vsakem še tako priprostem gospodinjstvu.

Poleg sadja so gospodinjje že od nekdaj na različne načine konzervirale tudi zelenjad. Razloček je samo ta, da so glivice, ki zelenjad uničujejo bolj trdožive in je zato treba dobro paziti, da pripravljeno zelenjad pravilno konzerviramo.

Najbolj udomačen in priprost način konzerviranja obstoji v tem, da rastlinje vložimo v primerno posodo in ga zalijemo s kako ohranjujočo tekočino. Za naše razmere prihaja v poštev le kis in sol (osoljena voda) in tudi razne dišave in rastline z močnim sokom, kakor: čebula, češenj, hren, kumen itd. Za ta način konzerviranja zadostujejo navadni veliki kozarci s širokim vratom ali tudi druga lončena ali lesena posoda.

Tudi s sterilizacijo (vkuhanjem) so začeli zelenjad konzervirati. To pa se more vršiti le v manjšem obsegu, ker so za to potrebne steklenice s steklenim pokrovom in gumijevim obročkom.

V kis vlagamo kumare, fižol in gobe. Najboljši je vinski ali sadni kis. Èsenc (ocetni cvet) ni priporočljiv. Zaradi prehude kisline so kumare, gobe in fižol celo nezdrave.

Jabolčna mezga. Zrela kisl jabolka olupi razreži na krlje in odstrani peške. Nato pari v pokriti posodi jabolka. Ko razpadejo, jih pretlačimo skozi gosto sito. Pretlačeni mezgi dodaj na vsak kilogram 20 dkg sladkorja. Ker je v mezgi veliko vode, jo vkuhavaj v ravno isti posodi, kot si parila jabolka, tako dolgo, da se popolnoma zgosti in izhlapi vsa voda. Nato še vroče napolni v snažne velike kozarce, porcelanaste ali lončene posode. Ko se mezga popolnoma ohladi, zaveži posodo s pergamentnim papirjem in shrani na suhem hladnem prostoru.

Češpljeva mezga. Pripravi jo tako, kakor jabolčno. Samo ob sebi je umevno, da moramo mezgo med vkuhanjem neprestano mešati, da se ne pripali.

Breskov kompot. Dobro zrele, a še trde breskve olup, odstrani jim koščice in jih popari z vrelo vodo. Nato jih daj na rešeto, da se dobro odteko. Potem jih naloži v kozarec ter ravnaj kakor je povedano zgoraj pri češpljah.

Hruškov kompot. Dozorele, a še trde hruške olupli in čez pol prereži, peške izreži. Nato jih deni v vrelo vodo in pusti par minut vreti. Potem jih daj na rešeto, da se odteko. Pri vlaganju pazi, da obračaš peclje na sredo kozarca. Nadalje ravnaj kakor pri češpljah in breskvah.

Češpljev kompot. Dobro zrele, še čvrste češplje operi, izpuli jim peclje, jih obriši in naloži v kozarec. Da spraviš v kozarce več sadja, ga večkrat potresi. Nato zalij češplje s sladkorno raztopino, zaveži kozarec in kuhaj v sopari, kakor je povedano zgoraj.

Kumare v kislu. Majhne (5—10 cm dolge) sveže, zelene kumare osnažimo in namakajmo kakih 10 ur v vodi, ki jim odvzame grenkobo. Nato jih obrišemo in vložimo tesno v kozarec. Med kumare vlagamo lavorjevo listje, cel poper, stroke paprike in višnjevo listje. Na vrhu položimo nekoliko na tanke kolesčke zrezanega hrena. Tako napolnjeno posodo zalijemo s prekuhanim kisom, ki mu pridenemo na vsak liter po dve žlici soli. Preden kis nalijemo na kumare, ga moramo popolnoma ohladiti. Posodo dobro zavežemo s pergamentnim papirjem ali z mehurjem.

Gobe v kislu. Za konzerviranje pridejo v poštev samo jurčki, ki morajo biti še majhni, sveži in popolnoma čvrsti. Obrezane operemo v mrzli vodi in jih takoj nato kuhamo 5 minut v slani vodi. Potem jih stresemo na rešeto, da se odcede. Nato jih denemo v vrel kis, ki se je v njem kuhalo nekoliko muškatovega cvetja, celega popra in lavorjev listič. Posodo takoj odstavimo in počakamo, da se gobe in kis popolnoma ohladi. Sedaj šele vložimo gobe v steklenice in jih zalijemo s kisom, ki so bile prej v njem. Na vrh nalijemo nekoliko olja in steklenice s pergamentnim papirjem trdno zavežemo.

Fižol v kislu. Svež, mlad fižol, ki ima še nerazvito zrnje, otrebimo in kuhamo 5 minut v vodi. Potem ga stresemo na rešeto. Ko se odcedi, ga polijemo v primerni posodi z vrelim kisom, ki smo ga pripravili kakor za kumare. Ko se popolnoma ohladi, postopajmo, kakor je omenjeno zgoraj za kumare. Kozarce spravimo v hladen in suh prostor.

Fižol v slani vodi. Mlad fižol v stročju otrebimo in namakajmo nekaj ur v mrzli vodi. Nato ga damo na rešeto in pustimo, da se ocedi in osuši. Sedaj položimo na dno lončene ali lesene posode (nikoli ne smemo za to uporabljati kakršnekoli kovinaste posode) plast fižola in ga potresemo s soljo tako, da pride na 1 kg fižola $\frac{1}{4}$ kg soli. Med sol lahko zmešamo tudi cel poper. Nato pokrijemo fižol s čisto platneno krpo in z deskami ter obtežimo s kamni. Tako konzerviran fižol jemljemo iz posode kakor kislo zelje.

Drobci iz gospodinjstva.

Nedeljski jedilni listi.

I. jedilni list:

Mesna juha z ocvrtimi žemelnimi rezinami, pražen krompir in fižolova omaka.

II. jedilni list:

Jabolčna juha, krompirjev pire (»Vigred«, št. 1, 1927), kumarčna omaka, jabolčni pečenjak.

III. jedilni list:

Gobja juha, zelen fižol s krompirjem in jabolčni štrukelj.

Ocvrte žemljine rezine. Zreži žemlje na tanke rezine, pomoči jih v raztepenem jajcu (jajcu lahko primešaš žlico vode), ocvri na masti ter daj v juhi na mizo.

Jabolčna juha. Olupi 10 zrelih kislih jabolk, zreži jih na krhle in odstrani peške. Nato jih deni v lonec, zalij z vodo toliko, da so vsa jabolka v vodi ter pusti 5—8 minut vreti. V kozico daj masti in napravi od dveh žlic moke prežganje, ga zalij z $\frac{1}{4}$ litra vina, dodaj par koščkov sladkorja, skorjico cimeta, malo soli in jabolka z vodo vred. Posodo pokrij in pusti še par minut vreti.

Gobja juha. Sveže, čvrste gobe (jurčke) osnaži in zreži na drobne kocke, jih operi in kuhaj pol ure. (Lisičke in podobne vrste je treba kuhati več časa.) V četrt litru mrzle vode in potrebni količini kisa zžvrkljaj šest do osem žlic moke, nakar tekočino med neprestanim mešanjem vlivaj v lonec, kjer se kuhajo gobe; osoli in pusti še 8—10 minut vreti. Preden daš juho na mizo, dodaj še ocvrtih kruhovih drobtin.

Kumarčna omaka. Zelene kumare olupli, nastrži ali nareži na tanke kolesčke, osoli in pusti pol ure stati, da jim odvzameš grenki okus. V kozici napravi od dveh žlic moke rjavo prežganje, primešaj kumare, ki jih prej dobro ožmi, zalij z vodo in pusti še nekaj minut vreti. Predno omako odstaviš, primešaj še par žlic kisle smetane.

Zelen fižol s krompirjem. Otrebljen zelen fižol in šest olupljenih krompirjev kuhaj v slani vodi. Na masti zarumeni eno žlico drobno zrezane čebule in dve žlici moke ter vmešaj med fižol in krompir. Pusti še par minut vreti in jed je gotova.

Jabolčni pečenjak. Dve jajci, dve žlici stolčenega sladkorja, kavino žličko pecilnega praška, $\frac{1}{4}$ litra mleka in malo soli mešaj četrt ure. Nato primešaj še šest žlic moke in vlij testo v namazano kozico. Po vrhu potresi drobno zrezana kislja jabolka in peci pol ure.

Jabolčni štrukelj. Napravi ga kakor češnjevega. (Glej »Vigred« št. 7, 1. 1927.) Mesto češenj vzemi drobno zrezana kislja jabolka.

Darujte za Vigredin
tiskovni sklad!

Iz orliške centrale.

Veliki prireditvi v Ljubljani in Celju sta jasni pričr o notranji moči in disciplini naše orlovske organizacije.

Splošno se je pokazal v naših vrstah lep napredek, ki ga priznava tudi širša javnost in celo nasprotniki. Bila je to veličastna manifestacija slovenskega Orlovstva, ki navdušuje in spodbuja k nadaljnjemu delu.

Izredno razveseljivo dejstvo je, da se je v Ljubljani in v Celju javnosti pokazalo tako lepo število sester-Orlic. V pestrem sprevodu je v Ljubljani pred prvo orliško četo vihral orliški prapor (Jesenice), za katerim je korakalo predsedstvo Slov. Orliške Zveze, zastopani po 4 odbornicah, nato 12 članic s surkami, in nato 520 članic, razvrščenih v dve četi. Na Stadionu je bila prva točka programa rajalni pohod in proste vaje članic. Slika, ki je gledalci ne bodo pozabili: kakor rdeče-bel-modri val so valovile široke vrste Orlic po lahkem pobočju, se uravnavale v nižini ter v lahkem koraku polnile obširno telovadišče. Ob rajalnem pohodu so se prav tako prelivala rdeča, bela, modra barva v živ mozaik, ki je ob vsaki kretnji izpreminjal sliko. Proste vaje so izvajale članice — 418 po številu — z veliko pozornostjo in enotnostjo in vzornim kritjem. — Četrta točka programa je bila zasedana zopet po članicah; bila je to vaja s kiji, ki jo je izvajalo 54 članic točno in vzorno ob vihnem ploskanju gledalcev.

Kakor v Ljubljani, tako je tudi v Celju orlovski nastop tvoril tedne pred in po prireditvi vsakdanji pogovor. In res je bil lep, prelep, krasen. Pester in mnogolik sprevod

je poleg članov tvorilo: predsedstvo Slov. Orliške Zveze, zastopano po 3 odbornicah, 4 članice s surkami in 228 članic-Orlic. Na telovadišču je nastopilo 206 članic s prostimi vajami, ki so jih izvajale precizno in strumno ter žele splošno priznanje. S simbolično vajo »Dvignite Orli« je nastopilo 50 članic; jako je ugajala zaradi elegantnih in mehkih gibov. Sestre! Lepi uspeh letošnjih dveh velikih javnih nastopov nas ne sme uspavati! Ne smemo zdaj prenehati in počivati! Neizčrpljiv je naš program; saj smo organizacija, ki temelji na katoliških načelih in tu v organizaciji imamo bogatih sredstev za nadaljnjo izpopolnitev na potu kvišku, k solncu! Bog živi!

Duhovne vaje za učiteljice se, kakor vsako leto (že nad 30 let) vrše tudi letos v uršulinskem samostanu v Ljubljani od 15. avgusta zvečer do 19. avgusta zjutraj. Upati je, da se jih bodo gotovo udeležile vse učiteljice, ki so naročnice in čitateljice »Vigredi«. V dneh tihega duhovnega dela si bodo nabrale za bodoče šolsko leto dovolj duhovnih in duševnih pomočkov za vzgojno delo. Na veselo svidenje!

Duhovne vaje za gospodinje v župniščih bodo tudi letos pri čč. uršulinkah v Ljubljani od 2. do 6. avgusta t. l. Prinesite s seboj: molitvenik, rožnivenec, dobro voljo, oskrbnino (okoli 120 Din za vse tri dni). Pridite točno 2. avgusta ob 6. uri zvečer. Priglašajte se takoj, ker je še malo časa, samo na naslov: čč. predstojništvo uršulinskega samostana v Ljubljani. Agitirajte za obilno udeležbo!

V oceno smo prejeli:

»Dinamit in antidinamit.« Pod tem značilnim naslovom je izdal znani pisatelj Anton Mrkun brošurico, ki bo naše slovstvo, posebno protialkoholno pomnožila za eno delo, ki bo brez dvoma obrodilo obilo sadov. Podnaslov brošurice: »Dinamit — alkohol — in antidinamit — abstinenca ali ugovori proti abstinenci in odgovori nanje« pove vsebino 62 strani broječe knjižice. Marljivi pisatelj je zbral 58 ugovorov proti abstinenci ter vse te predsodke znastveno-poljudno, prepričevalno ovrgel in razpršil vse dvome! Slog je lep, jedrnat, mestoma celo lapidaren, ognjevit, retoričen, a vedno stvaren, objektivni! Čita se kakor napeta povest! Ugovori so psihološko lepo razvrščeni ter čitatelja hočeš nočeš pridobe če ne za abstinenta, pa vsaj za sodelavca za treznost in naklonjenost! — Zeleti je, da se ta knjižica razširi v masah med ljudstvom, ki je vedno dovezeto za dobre nauke! Društva, korporacije, župni uradi, šolska upraviteljstva ter vplivni posamezniki

lahko veliko pripomorejo do razmaha treznostne ideje med našim ljudstvom, ter bodo pripomogli do razširjenja te knjižice! Stane 10 dinarjev (po pošti 50 par več) ter se dobi pri »Naši Slogi« in »Sveti vojski« v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

»Srbohrvatsko-slovenski slovar.« Sestavil dr. A. Vilhar. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — V lični priročni obliki je izšel ta slovar, za katerim smo že dolgo povpraševali. Vsem slojem bo prav dobro služil, saj ima zbranih 40.000 besed. Zlasti dobrodošel bo Vilharjev slovar trgovstvu in obrtnim slojem, ker ima tudi za to stran zbran ves besedni zaklad, ki ga drugod pogrešamo. Zaradi razmeroma jako nizke cene (Din 60.—) si ga bo lahko omislil vsakdo, ki čita srbohrvatske knjige. Neobhodno potreben in zelo uporaben je za čitanje narodnih pesmi, po katerih se najbolj seznanimo z običaji naših južnih bratov. Vsaka knjižnica si ga bo pač morala omisliti.

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din; za inozemstvo 32 Din. List izdaja Slovenska Orliška zveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravnštvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Zvona Primčeva.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

NOVA ZALOŽBA

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 19

*Vse
pisarniške potrebščine
Vse knjige*

**PRIPOROČAMO
NAŠO DOMAČO**

**KOLINSKO
CIKORIJO!**

Zavarujte svoje življenje, poslople, premičnine, pri

**Vzajemni zavarovalnici
v Ljubljani, Dunajska cesta 17**

Podružnice:

CELJE

Breg št. 33

ZAGREB

Pejačevićev trg 15

SARAJEVO

Vrbanja ulica št. 4

TISKARNA: JUGOSLOVANSKA KLIŠARNA:

izdelovanje vseh vrst tiskovin, knjig, revij, priprosti in umetniški tisk v eni in več barvah

LITOGRAFIJA:

izvrševanje vaakovrstnih ilustracijskih del, eno- in večbarvnih, potom kameno-tiska, offset-tiska in aluminijevega tiska: plakatov, etiket, reklamnih tiskovin, vrednostnih papirjev etc., po lastnih osnutkih ali načrtih naročnikovih

**TISKARNA
V LJUBLJANI**

**ČRKOLIUNICA
GALVANOPLASTIKA
STEREOTIPIJA**

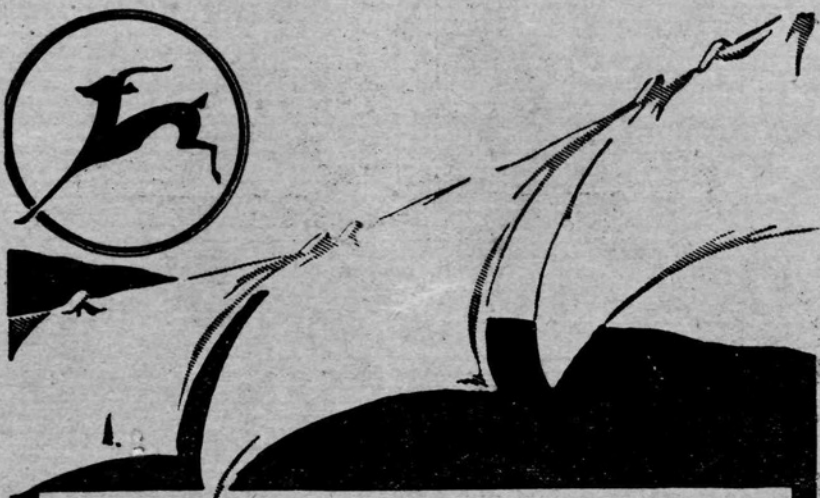

**PRVOVRSTNA IZVRŠITEV
UMERJENE CENE**

dobavlja vse vrste klišejev po risbah, perorisih, fotografijah, akvarelnih in oljnatih slikah za reprodukcijo v eno- ali večbarvnem tisku, v poljubni velikosti in obliki

BAKROTISKARNA:

enobarvni bakrotisk najrazličnejših umetniških ilustracij, časopisov, revij, albumov, propagandnih tiskovin, razglednic etc.

To krasno belo perilo

ki blešči kakor snežnobeli labodi na
zeleni gori,

Je bilo oprano s priznanim milom „Gazela“

To milo je pravcafi čudež kemične zne-
nosif, ki vsled izbornih snovi, iz katerih
je sestavljeno, perilu
prav nič ne škoduje.

Na fisoče in fisoče pametnih gospodinj

ga dobro pozna in ve, kako lahko in
femeljito se z njim pere vsako perilo.

Milo „Gazela“ pa vsebuje tudi prave pristne zlatnike,

zafo je še tembolj priporočljivo, da ga
kupujete ter pridno perete z njim.

GAZELA MILO

GO
LIUBLJANA